

DIPLOMADOLGOZAT

Hallgató neve
Monoki-Simon Letícia

2024. ÉV

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budapest Campus
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Humántudományi és Szakképzési Tanszék
Emberi erőforrás tanácsadó mesterképzési szak

Továbbtanulási motivációk és szakválasztási döntések az
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem hallgatói körében

Belső konzulens: Dr. Fazakas Ida
egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:**

**Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Humántudományi és Szakképzési Tanszék**

Készítette: Monoki-Simon Letícia

Budapest

2024. év

Tartalom

2. A pályaválasztás története	6
3. Pályaválasztási elméletek	7
3. 1. Eli Ginzberg elmélete	8
3. 2. Donald E. Super pályaelmélete.....	9
4. A pályaaorientáció	12
4. 1. A pályaaorientáció modern értelmezése szerint	13
4. 2. A pályaaorientáció hazai helyzete	14
5. Motiváció.....	14
5. 1. A motiváció értelmezése.....	15
5. 2. Motivációs elméletek.....	15
5. 2. 1. Tartalomelméletek	16
5. 2. 1. 1. Maslow szükséglet piramisa	16
5. 2. 1. 2. Hunt cél-motiváció elmélete.....	18
5. 2. 2. Folyamatelméletek.....	19
5. 3. Tanulási motiváció	20
6. A kutatás bemutatása.....	22
6.1. A kérdőív bemutatása	24
6. 2. Az interjú bemutatása	25
7. A kutatás eredményei	26
7.1. Kérdőív értékelése	26
7.1.1. Kérdések és Összefüggések Elemzése.....	43
7.2. Interjú értékelése.....	46
7.2.1. Interjú folyamatának bemutatása	46
7.2.2. Az interjú eredményei	48
8. Következtetés, javaslatok	52
8.1. A hipotézis-vizsgálat eredményei.....	52
8.2. Javaslatok.....	53
Felhasznált irodalom	55
Ábrák és táblák jegyzéke.....	58
Mellékletek.....	59
MELLÉKLETEK	72
NYILATKOZAT.....	77
NYILATKOZAT.....	78

1. Bevezetés

Szakedolgozatom központi témája a felsőoktatásba bekerült első évfolyamos hallgatók továbbtanulási motivációja. Ez azért áll hozzám különösen közel, mivel felsőoktatási intézményben dolgozom és érdeklődéssel kutatom, hogy mi inspirálja ezeket a hallgatókat arra, hogy a középiskolai tanulmányaikat a felsőoktatásba folytassák. Az említett téma szociálpedagógusként és emberi erőforrás tanácsadó mesterszakos hallgatóként is kiemelten fontos számomra, hiszen ezek a fiatalok hamarosan kilépnek a munkaerőpiacra, és a jövőben is gyakran találkozok majd ezzel a generációval a munkám során. Azt gondolom, hogy ezeket a hallgatókat más érzések, elvárások, motivációk vezérlik a továbbtanulási döntéseikben, mint az idősebb generációkat, de a kérdés, hogy tanuljanak-e tovább, vagy sem, mindig is aktuális marad. Célom a hallgatók motivációjának mélyebb megértése annak érdekében, hogy betekintést nyerjek abba, miért döntenek úgy, hogy tanulmányaikat a felsőoktatásban folytassák tovább.

Úgy vélem, hogy a továbbtanulási motiváció mindig fontos és aktuális téma marad, mivel évről évre egyre több fiatal választja a felsőoktatást a középiskola után. Ez a kérdés nemcsak a hallgatókat és közvetlen családtagjaikat érinti, hanem az oktatási intézményeket és a munkaerőpiacot is. Az elsőéves hallgatók számára, akik a globalizált világban nőttek fel, rengeteg lehetőség nyílik meg. Az országhatárok és az idegen nyelvek már nem korlátozó tényezők.

Szakedolgozatom célja egy átfogó kép alkotása a felsőoktatásban tanuló elsőéves hallgatók továbbtanulási motivációjáról, különös tekintettel a következő területekre:

- Milyen tényezők befolyásolták azt, hogy felsőoktatási tanulmányokat kezdtek el?
- Miért éppen azt az adott szakot és intézményt jelölték meg?

Diplomamunkám első részében a motiváció témakörét vizsgálom, szakirodalmi áttekintés keretében. Bemutatom a legismertebb motivációs elméleteket, például a Maslow szükséglet piramist, és Hunt cél-motiváció elmélete, amelyek alapját képezik a továbbtanulási motiváció megértésének. Szakirodalmi áttekintésem részét képezi a pályaválasztás szakirodalma is, hiszen a tanulmányok folytatásának motivációja szorosan összefügg a pályaválasztással. A cél az, hogy olyan pályát válasszanak, ami érdeklő őket, és amelyben kiteljesedhetnek.

Kutatásom során mind kvantitatív, mind kvalitatív kutatási módszereket alkalmazok, hogy mélyebb betekintést nyerjek a hallgatók motivációjába. A hallgatók továbbtanulási motivációját kérdőíves felmérésen keresztül vizsgálom, melyben olyan kérdésekre keresem a

válaszokat, hogy kik és hogyan motiválták őket a továbbtanulásra, valamint kaptak-e ehhez az iskolától, a szüleiktől és barátaiktól segítséget. Emellett fókuszcsoporthoz interjút készítetek annak érdekében, hogy alaposabban megismerjem, milyen belső és külső tényezők befolyásolják a hallgatók továbbtanulási döntéseit. Különös figyelmet fordítok arra, hogy az érdeklődés, a karrierlehetőségek, valamint a család és a barátok szerepe hogyan formálja a szakválasztásukat. Emellett azt is vizsgálom, hogyan viszonyulnak az online és személyes források hitelességéhez a tájékozódás során.

2. A pályaválasztás története

A pályaválasztás története több, mint egy évszázadra nyúlik vissza. Az idők során a társadalom és a gazdaság jelentős változásokon ment keresztül, melyek jelentős hatást gyakoroltak a pályaválasztás fogalmi értelmezésére és gyakorlati megvalósítására. (Szilágyi, 2005)

Az iparosodás és a kapitalizmus korszaka segítette elő a pályaválasztás tudományos megalapozását, de a legnagyobb igényt erre, a XX. század hozta el. Az 1900-as években újonnan kialakult foglalkozásokkal a hétköznapi emberek érezhetően nehezen tudtak lépést tartani, mely növelte a tájékozódás és a tájékoztatás iránti igényt, azaz a pályaválasztási tanácsadást. Habár, ezzel a lehetőséggel még csak kevesen tudtak élni az 1920-1930-as években. (Semperger, 2005)

A két világháború komoly változást hozott a társadalom életébe. Felismerték, hogy mindenkinek a saját képességeit és tehetségét kell kihasználnia a jobb érvényesülés és a személyes, valamint a társadalmi boldogulás érdekében (Szilágyi, 2005). A kommunizmus kora gátolta a pályaválasztás fejlődését, és ebben az időszakban inkább pályakijelölésről beszéltek, mintsem pályaválasztásról (Domszky, 1994).

Más szavakkal, a fiataloknak korlátozott lehetőségeik voltak a továbbtanulás és elhelyezkedés terén és nem igazán hagyhattak helyet saját, önálló döntéseiknek (Kenderfi, 2011).

Magyarországon a pályaválasztás kérdéséhez kapcsolódóan 1961-ben született először Kormányhatározat. Az ehhez kapcsolódó feladatokról az 1971-ben határozat született, melyet 1972-ben végrehajtási utasítás követett. Ezek a dokumentumok meghatározták a politika legfőbb célját, miszerint a pályaválasztási tanácsadásnak elsősorban a „népgazdasági igényeknek megfelelően irányító hatás érvényesítésére” kell törekednie. Ez a pályairányítási elképzelés elsődlegessé vált a munkaerőpiaci igények és a fiatalok képességeinek összehangolásával szemben. (Kenderfi, 2011)

Az 1990-es években, a rendszerváltást követően jelentős változások következtek be. A gazdaság strukturális átalakulása miatt megszűntek és átalakultak bizonyos szakmák, ami sok embert pályaváltásra kényszerített és megjelent a munkanélküliség is, ami korábban lényegében ismeretlen volt. A kibontakozó piacgazdaságban elterjedt a vállalkozói létforma, ami szintén új elvárásokkal és kihívásokkal járt. A munkához kapcsolódó értékek között felerősödött az önérvényesítés, önmegvalósítás, örömforrás iránti igény. (Pásku, 2015)

A 2003-as Nemzeti Alaptanterv (NAT) bevezetésével a kulcskompetenciák fejlesztése került a középpontba. A NAT kilenc kulcskompetenciát definál, melyekhez számos kiemelt fejlesztési terület kapcsolódik. Az Európai Unió oktatáspolitikájában kiemelt fontosságúvá vált egy olyan kompetencia keretrendszer, amely az életen át tartó tanulás paradigmájához szükséges készségeket tartalmazza. A 2007-es NAT összhangban áll az uniós célokkal, hiszen alkalmazza az EU kulcskompetenciáit tartalmazó keretrendszert, s ezzel összefüggésben átfogóbb kompetenciákat határoz meg, és jelöl ki fejlesztési területeket. (Kenderfi, 2012)

Hazánkban a pályaaorientációt kiemelt fejlesztési területként és nevelési célként tekintik. Az oktatás törvényi kereteiben is hangsúlyos szerepe van, ezzel párhuzamosan a tehetséggondozás is egyre növekvő fontosságot nyer. A cél az, hogy mindenki megtalálhassa a maga kiemelkedő képességeit és a tehetséggondozás elérhető legyen a társadalom széles rétegei számára. (Pásku, 2015)

3. Pályaválasztási elméletek

Balla (1995) a pályaválasztást úgy értelmezi, amely egy olyan döntés, amelynek eredményeként a tanuló kiválasztja azt a szakmát, amit az általános képzés után szeretne elsajátítani, vagy úgy határoz, hogy nem tanul tovább. Tágabb értelemben értelmezhető egy döntéselőkészítő folyamatként, amelynek a döntés csupán a végeredményt jelenti. (Balla, 1995)

Szilágyi Klára (2007) úgy fogalmaz, hogy a pályaválasztás azt jelenti, hogy a fennálló lehetőségek alapján az egyén önállóan, célnak megfelelően választ ki egy olyan foglalkozást, tevékenységet, amely lehetővé teszi azt, hogy a társadalom, illetve a magunk számára értéket tartalmazó munkát végezzen. (Szilágyi, 2007)

A pályaválasztás úgy is értelmezhető, ami egy olyan döntés, mely során az egyén figyelembe veszi a valóság adta lehetőségeket, a választás realitásának mértékét, valamint a saját érdeklődését és képességeit. A pályaválasztás során elengedhetetlen, hogy a választás a valósággal összhangban legyen. (Csirszka, 1966)

A pályaaorientációt és a pályaválasztást összevetve láthatjuk, hogy a pályaválasztást a pályaaorientáció előzi meg, hatást gyakorol rá, melyben szerepet játszik a család, a pedagógus, azaz egy segélynyújtó, azonban Magyarországon ezek a tevékenységek jellemzően hiányosak.

A pályaválasztással kapcsolatban számos elmélet létezik, amelyek különböző oldalról közelítik meg, illetve vizsgálják a fiatalok pályafejlődését és a pályájukat befolyásoló hatásokat (Zakar, 1988).

Találkozhatunk olyan elméletekkel, melyek a szociális, gazdasági, vagy kulturális tényezőket helyezik előtérbe, mások pedig a személyiséget vagy a magatartást. Akadnak olyanok is, melyek az egyén hajlamait emelik ki a környezeti tényezőkkel szemben. (Szilágyi, 2007)

Zakar András (1988) a pályaválasztási elméletek megközelítését az alábbi 7 csoportba osztotta:

- Pszichodinamikus felfogások: Roe, Moser, Super munkássága
- Tipológiai elméletek: Holland, Gurevics
- Fejlődéslélektani elméletek: Super elméletei, Ginzber
- Döntéselméletek: Thomae, Rie, Hill
- Pályaválasztás és teljesítménymotiváció: Moris
- Rendszerelméleti elképzelések: Ries, Hilton
- Szociológiai, szocioökonómiai elméletek: Scharmann, Daheim Fürstenberg, Musgrave

Seifert pályalélektani kézikönyvében leírtak alapján:

- Differenciált lélektani elméletek: Parsons és követői
- Fejlődéslélektani elméletek: Ginzberg, Super, Tiedemann
- Pszichodinamikai elméletek: Moser, Bordin, Roe, Super elméletei
- Tipológiai elméletek: Holland
- Döntéselméletek, és modellezése: Ziller, Hill, Katz, Morris, Hilton, Ries
- Szociogazdasági elméletek: Lasarfeld, Musgrave, Fürstenberg, Daheim (Szilágyi, 2007)

Zakar András (1988) szerint a pályaválasztási tanácsadás fejlődés-lélektani elméletei azok, amelyek a leggazdagabb múltra tekintenek vissza és átfogóbbak a többi elmülethez képest, illetve nagyobb szerep jut bennük az énkép alakulásának. A pályaválasztást életszakaszok bontásában elemzik. Legfőbb képviselői Ginzberg és Super.

3. 1. Eli Ginzberg elmélete

Szilágyi Klára (2005) a modern pályalélektan kezdetét Eli Ginzberg 1951-ben megjelent tanulmányához köti, amely mai napig is tartó elmealkotási folyamatot indított el. Ginzberg és munkatársai által kidolgozott kognitív-szociális növekedésemélet a pályaválasztási döntés folyamatát helyezte a középpontba. Elméletük szerint a pályaválasztás már az előpubertás

korban kezdődik, és a szakmai pálya lépéskor zárul. Mivel a kamaszkor önmagában sem egy stresszmentes időszak, úgy vélték, hogy ez az életszakasz a pályaválasztási döntésre is hatással van. (Hegyi-Halmos, 2018)

Ginzberg szerint a pályaválasztási döntés visszafordíthatatlan, mivel a korábbi döntések mindig befolyásolják a későbbiek alakulását. Három fejlődési periódust állapított meg az alábbiak szerint: (Szilágyi, 2007)

1. Fantázia szerinti választás: Ebben a szakaszban a pályaválasztást a képzelet, pillanatnyi kíváncsiság, elsősorban a felnőtté válásra való törekvés határozza meg. Nem játszik szerepet a képességek elemzése és pályakövetelmények egyeztetése.
2. Próbaválasztás periódusa: Ezt a szakaszt gyakran puhatolózó periódusnak is nevezik. A pályával kapcsolatos elképzelések alapját szinte egyedül a szubjektív tényezők alkotják. Négy időbeli részre oszlik ez az időszak:
 - a. a saját érdeklődési körök a dominánsak
 - b. a saját képességek szintje helyeződik előtérbe
 - c. a pályaválasztás kapcsán az értékek kerülnek előtérbe
 - d. az általános megnyugvás szakasza, ahol a valóság tényezői fokozatosan kerülnek figyelembe vételre
3. Realisztikus választás periódusa: Ebben a szakaszban erős hangsúly kerül a realitásra. Itt a döntés megalapozása már a valóságon alapuló információra épül. Az egyén felismeri, hogy kompromisszumot kell kötnie a saját kívánságai és a rendelkezésre álló erőforrások között. (Szilágyi, 2007)

Ginsberg elméletét sokan bírálták – maga Super is –, de jelentősége mégis abban lakozik, hogy a pályaválasztásban hangsúlyossá tette a fejlődéselv gondolatát. (Szilágyi, 2007)

3. 2. Donald E. Super pályaelmélete

Super volt a fejlődéslélektani elméleteknek a legfontosabb képviselője. Célja az volt, hogy egy olyan elméletet dolgozzon ki, amely nemcsak a pályaválasztást, hanem a teljes pályafutást is meghatározza. Ginzberggel szemben Super azt hangsúlyozta, hogy a pályaválasztás az egyén életútjának szerves része, amely az élethosszig tartó szakmai fejlődést eredményezi. Az énkép fejlődését és realizálását alapvetőnek tartotta a pályafejlődés folyamatában. Szerinte a pályafejlődés azt jelenti, hogy az egyén folyamatosan összehangolja az énképét és a foglalkozását (Szilágyi, 2007).

Fő alapvetései:

1. Az egyének képességeikben, személyiségükben, érdeklődési körükben különböznek egymástól.
2. Ezen ismertetőjegyek alapján az egyén számos pályára alkalmas.
3. Mivel egy adott személy több pályára is alkalmas lehet, így minden pálya bizonyos fókig mások számára is elérhető. Azonban mindkét oldalon van tűréshatár.
4. A pályákhoz kapcsolódó képességek és preferenciák változnak az idő előrehaladtával és a tapasztalatok alapján. Az énkép a fiatalkor végétől általában állandó marad, de a választást és a szakmába való beilleszkedésre állandó folyamatként kell tekinteni.
5. Ez a folyamat különböző életszakaszokra bontható.
6. A személyes pályafutásmodellt számos tényező befolyásolja, úgy, mint az egyén szellemi képességei, személyiségjellemzői, a szülők szociális-gazdasági státusza, valamint a szakmai lehetőségek.
7. Az egyén fejlődése irányítható a különböző életszakaszok alatt (pl. az énkép fejlődésének támogatásával).
8. A pályafejlődés lényege az önmegfogalmazás kialakítása és megvalósítása. Ez egy olyan folyamat, mely kompromisszumokkal jár, és az öröklött tulajdonságok, a szakmai szerepek elsajátítására való lehetőség, a szerepek egyéni gyakorlásának lehetősége, illetve az egyén környezetében lévő személyek által történt értékelés kölcsönhatásaként jön létre.
9. A szerepek kipróbálásának során a kompromisszum elérésének lehetősége megadatik, ez történhet gondolkodás által, tanácsadás során vagy valós tevékenységek alkalmával.
10. A munkával és az élettel való elégedettség azon múlik, hogy az egyén milyen mértékben talál megfelelő lehetőségeket saját képessége, érdeklődése, személyiségjellemzője és értékrendje alapján.

A fentiekben leírt tézisek alapján két következtetést lehet levonni: a pályaalakmasság lehetősége multipotenciális, valamint a pályaválasztás kapcsán egy életen át tartó folyamatról beszélhetünk. Super elméletének egyik alapköve a szakmai, illetve a pályaegettség definíciója, mely nála nem egy fix pont a pálya kezdetén, hanem a pályán tanúsított magatartás fejlettségi szintje. Pályaegettt ilyen értelemben az a személy, szakmai fejlődési folyamatnak megfelelő magatartást tanúsít az adott életszakaszban. A szakmai égettség fogalmát célszerűbb lenne az

életpálya – érettség fogalmaként meghatározni, mely az alábbi öt elemre épül: tervezőképesség, aktivitás, informáltság, döntéshozó képesség és realitásorientáció. Super bevezeti a szakmai feladat fogalmát, amelyet azok a társadalmi elvárások definiálnak, melyekkel az egyénnek különböző életszakaszaiban meg kell birkóznia. (Szilágyi, 2007)

A pályafejlődés elméletek alapján a karrier egy életen át tartó folyamat, amely a gyermekkorban kezdődik, és a nyugdíjba vonulással ér véget, miközben a munkával kapcsolatos és az azon kívüli események és élmények határozzák meg a fejlődési irányt. (Koltói-Kiss, 2020) Ide sorolható Super (1980) életpályamodellje, amely a pályafejlődés szakaszait írja le a növekedéstől a hanyatlásig. (Koltói-Kiss, 2020)

1. Növekedés stádiuma (0-14 éves korig)

A gyerekekben az önmegfogalmazás fejlesztése ebben az időszakban a közvetlen környezetén (család, iskola) keresztül történik, akikkel folyamatos érintkezésben van. Az önmegfogalmazás fejlődését jelentősen befolyásolja a fontos személyekkel való azonosulás. Kezdetben a fantázia és a szükségletek dominálnak, majd az érdeklődés és az érdekek helyeződnek előtérbe. Végül a képességek játszanak kiemelkedő szerepet azokban a tervekben, amelyek a pályaelképzelésünket jelentik.

- fantázia fázisa (4-10 éves korig)
- érdeklődés fázisa (11-12 éves korig)
- képességek fázisa (13-14 éves korig)

2. Felfedezés stádiuma (15-24 éves korig)

Ez a szakasz felderítés és kipróbálás időszaka, ahol fontossá válik az önismeret, önvizsgálat, meghatározzák a szakmai preferenciát a tapasztalatok alapján. Szakdolgozatom szempontjából ez a szakasz releváns.

- puhatolózás fázisa (15-17 éves korig)

Ebben a szakaszban a fiatalok kísérleti választásokat tesznek, melyek átmeneti jellegűek, és nem tartósak, legyen az a fantáziájukban, vagy a valóságban. Valóságos szerepeket próbálhatnak ki a tanfolyamok, szakkörök, alkalmi munkák, illetve viták, megbeszélések során, melyek jó lehetőséget nyújtanak. Személyes értékeik, képességeik, érdeklődésük konkrét módon nyilvánulnak meg.

- átállási vagy átmeneti fázis (18-21 éves korig)

A kísérleti változások közül ki kell alakulnia egy domináns iránynak. A realitás hangsúlya megnő és a fiatalok megpróbálják önelképzeléseiket szakmai területen

realizálni. Döntést hoznak arról, hogy belépnek-e a munkaerőpiacra, vagy szakmai képzésre jelentkeznek.

– kipróbálás fázisa (22-24 éves korig)

A fiatalok kipróbálják önmagukat a kiválasztott szakmai területen, hogy tapasztalatot szerezzenek arról, hogy képesek-e megfelelni az elvárásoknak. Ez a megvalósítás kezdete, amikor ellenőrzik, hogy az énképük és a szakmai szerep valóban összhangban van-e egymással.

3. Megállapodás stádiuma

Ebben a fázisban az egyén lassan megtalálja a számára megfelelő állást, és hosszú távon megpróbálja annak megtartását. Kezdetben még lehetnek kísérletek munkahelyváltásra, de a konszolidáció minden további kísérlet nélkül is megtörténhet, főleg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében. Ez a periódus tekinthető a szakmai kibontakozás, a kreatív és alkotó évek időszakának.

– kísérleti fázis (20-30 éves korig)

– stabilizáció fázisa (31-44 éves korig)

4. Fenntartás stádiuma (45-64 éves korig)

Az aktuális munkahely megtartása a fő cél, és csak azokat a feladatokat vagy területeket keresi az egyén, amelyek összefüggenek a szakmai pályafutásával. Új kísérletek vagy próbálkozások már nem olyan jellemzőek, kivéve, ha szorosan kapcsolódnak a szakmai fejlődéshez.

5. Hanyatlás stádiuma (65-70 éves korig)

A tevékenység során bekövetkező változások - legyenek azok fizikai, szellemi, erőfeszítések – előtérbe kerülnek, majd végül halványulnak. Ezzel párhuzamosan az új szerepek kialakításán van a hangsúly.

– lelassulás fázisa (65-70 éves korig)

– visszavonulás fázisa (71 éves kortól) (Szilágyi, 2007)

4. A pályaorientáció

Kenderfi Miklós (2012) szerint a pályaorientáció a hazai köztudatban olyan fogalomként él, amely gyakran keveredik más fogalmakkal és nem mindig világos pontosan, hogy mit takar. Sokan a pályaválasztás szinonimájaként használják, vagy összekeverik a szakmai orientációval. Ez részben érthető, hiszen mindkét fogalomban szerepel a „pálya” és az „orientáció” szó. Gyakran önismeretfejlesztő módszerek alkalmazását vagy széles körű szolgáltatások hálózatát

értik alatta, míg mások iskolai foglalkozásokra, vagy olyan tudásra és képességekre gondolnak, amelyeket a fiataloknak szükséges elsajátítaniuk ahhoz, hogy képesek legyenek eligazodni a világban és tudatosan tervezzék meg a pályájukat. (Kenderfi, 2012)

A pályaaorientáció olyan folyamat, amely a tanuló egyéni szükségleteit figyelembe véve segíti az optimális pálya vagy szakma kiválasztásában, lehetővé téve a széleskörű információhoz való hozzáférést (Szilágyi, 2007)

A célja az, hogy a tanulókat a folyamatos információgyűjtés fontosságára készítse fel és fejlessze azokat a képességeket, amelyek segítik őket az információk hatékony kezelésében. A hagyományos pályaválasztás alapjait megtaláljuk az általános és középiskolákban, valamint az iskolarendszerű képzésekben. A felnőttoktatásban és a felsőoktatásban is alig találkozunk az új, a pályaaorientációt szorgalmazó filozófiával és fogalomrendszerrel. (Fazakas, 2017)

4. 1. A pályaaorientáció modern értelmezése szerint

A pályaaorientáció korszerű értelmezése szerint az életpálya-építésben az egyén felelősségét és szabadságát hangsúlyozza, ami nagyobb jelentőséget tulajdonít a döntéshozatalnak. A 20. század második felétől mind a hazai (Csirszka, Rókusfalvy, Völgyesi, Ritoók P-né, Szilágyi), mind a nemzetközi kutatások a fejlődési elvet helyezik előtérbe. Super munkássága kiemelkedő volt ezen a területen. Ő volt az, aki az egyén életútját összekapcsolta a munka világában betöltött szerepeivel, ezzel megalapozva az életpálya szemléletet. A pályaaorientációs megközelítésnek meg kell őriznie az életpálya szemléletet, amely a tudatos életpálya építésnek az alapja. Lester (2000) ezt egy egész életen át tartó folyamatnak tartja, melynek során az egyén megérti a viszonyát a munka világával. Ez a folyamat tanulható és tanítható. A pályaaorientáció modern értelmezése elsősorban azoknak a személyeknek kíván segítséget nyújtani, akik döntési és választási helyzetben vannak. Ahhoz, hogy az egyén lépést tudjon tartani a versennyel és biztosítani tudja a társadalmi jólétét, elengedhetetlen a folyamatos fejlődés. A mai világban a tanulás nem ér véget a fiatal felnőttkorral (Lifelong Learning, LLL), illetve ma már annak is nagyobb a valószínűsége, hogy az életpályánk során többször módosítunk pályát. Mindezt figyelembe véve az új pályaaorientációs felfogás az egész életpályát támogató rendszert (Lifelong Guidance, LLG) jelent. (Kenderfi, 2012)

4. 2. A pályaaorientáció hazai helyzete

Nemzetközi példákkal ellentétben, hazánkban a pályaaorientáció nem része egy átfogó, ágazatok felett álló politikai stratégiának. Hiányzik egy átfogó pályaaorientációs stratégia, koordinációs testület, vagy szakmai tanácsadó fórum, illetve nincs teljeskörű elemzés a rendelkezésre álló kapacitásokról. Habár a 2011-es szakképzési törvény már előírta a pályaaorientáció jogi szabályozását, még nem került eddig sor a fentiekre.

2022-ben a hazai pályaaorientáció és a karriertámogatás megjelenésének fő területei:

- A Nemzeti Alaptanterv tervezetei, valamint a NAT kerettantervei
- GINOP és EFOP projektek a 2014-2021-es időszakra vonatkozóan, valamint ezek várható folytatása a 2021-2027-es közösségi programozási időszakban
- Az Innovációs és Technológiai Minisztérium „Szakképzés 4.0” stratégiája
- Törvényi szinten a szakképzési, köznevelési, felsőoktatási és foglalkoztatási törvények
- Töredezett szolgáltatási rendszer, pl. szakképzési centrumok, közmunkások képzése
- Szakemberképzéshez kapcsolódóan: pályaaorientációs tanárképzés, humánerőforrás-tanácsadó mesterképzés, egyéb tanfolyamok (Borbély-Pecze, Fazakas, Juhász, 2022)

5. Motiváció

A motiváció általános bemutatását követően a számos elmélet közül kettőt ismertetek részletesen. Választásom Maslow szükséglet piramisára és-Hunt elméletére esett, mivel úgy vélem, hogy ezeket lehet a továbbtanulási motivációval összefüggésbe hozni.

Számos kutatás és szakirodalom áll rendelkezésre a motiváció témakörének megismerésére, melyek segíthetnek mélyebben megérteni a motiváció fogalmát és annak jelentőségét, valamint azt, hogy hogyan kapcsolódik az emberi szükségetek kielégítéséhez, valamint hogyan befolyásolja ez a kapcsolat az emberi viselkedést és döntéseket.

A motiváció szó jelentése a latin *movere* igéből származik, melynek jelentése: mozogni, mozgatni. Ez azonban nemcsak fizikai mozgatást, hanem belső késztetést is jelenthet. A motivációt számos módon lehet definiálni, de leggyakrabban olyan magatartásra utal, amely szükségletek kielégítésére irányul. (Hofmeister-Tóth, 2017)

A motiváció egy olyan erő, amely hat az egyénre és cselekvési ösztönöket vált ki, legyen az belső (pl.: szükséglet, kívánság, akarat, vágy), vagy külső (pl.: elvárás, kényszer, vonzódás) hatás. A motivációs tényezők gyakran tudattalanok, ami megnehezíti az elemzésüket. (Gósiné – Bányai, 2006)

Bakacsi (2004) szerint az embereket különböző szükségletek hajtják, amelyek eltérő helyzetekben és időkben ugyanarra a személyre nézve is változhatnak. Ebből kifolyólag a motivációs elméletek egyike sem tökéletes, nincs egységesen elfogadott álláspont, de mindegyik hozzájárul egy bizonyos mértékben az egész témakör megértéséhez. (Bakacsi, 2004)

5. 1. A motiváció értelmezése

A motiváció magyarázatot ad az emberek megfigyelhető viselkedésmódjára, melyre a motívumok hatással vannak. Ezek a motívumok szokszor nem láthatóak közvetlenül, valamint gyakran nem is tudatosak ezért tanulmányozásuk nehéz feladat. A motívum a cselekvésre készítő tényezők gyűjtő elnevezése. Három főbb csoportjuk van:

- elsődleges: fiziológiai alapúak és nem tanultak
- általános motívumok: pszichés jellegűek, de nem tanultak
- másodlagos motívumok: tanult motívumok

Tóthné megközelítése szerint a motiváció belső szükséglet, de fiziológiai alapot is jelöl.

(Tóthné, 2004)

A motiváció elsősorban pszichológiai kifejezés, de az idők változásával már egy más, komplexebb jelentéssel bír. A változásoknak köszönhetően a motivációt már pszichológiai és vezetés szempontból is értelmezhetjük.

Pszichológiai értelemben a motiváció egy olyan belső tudatállapot, amely az egyént egy bizonyos cselekvésre ösztönzi. A motívumoknak, azaz az ösztönző tényezőknek az intenzitását gyakran az etnikai problémák befolyásolják. A konfliktusok kezelésében - legyenek azok személyes vagy munkahelyi jellegűek -, a belső ösztönzések vagy tudatos motivációk, illetve gazdasági szempontok is szerepet játszanak. (Lácza – Juhász, 2007).

Amíg Lácza-Juhász pszichológiai szempontból, Tóthné vezetési szempontból közelítette meg a motiválást, melyet olyan cselekvésként definiált, amellyel a vezető a beosztottakat a szervezeti céloknak megfelelő viselkedésre készíti (Tóthné, 2004)

A fiatalokra vonatkoztatva ezeket a megközelítéseket akár értelmezhetjük úgy is, hogy ösztönzésük akkor a leghatásosabb, ha a belső motiváció és a külső ösztönzés megegyezik.

5. 2. Motivációs elméletek

A motiváció kutatások során több elmélet is készült, melyek segítenek megérteni azt, hogy hogyan működik az emberi motiváció, valamint lehetővé teszik a hatékony motiváló stratégiák

kifejlesztését az oktatásban, a munkahelyen és más területeken is. A motivációs elméleteket alapvetően két nagy csoportra oszthatjuk: tartalomelméletre és folyamatelméletre.

5. 2. 1. Tartalomelméletek

A tartalomelméletek a motivációra fókuszálnak, és megpróbálják megérteni, hogy az embereket milyen szükségletek és vágyak hajtják a cselekedetekre és célkitűzésekre. Ezek az elméletek az emberek motivációjának gyökereit kutatják, és segítenek magyarázatot találni arra, miért tesznek az emberek bizonyos dolgokat, és miért törekszenek különböző célokra. (Dobák, 2016)

Néhány közismert tartalomelmélet a következők:

- a. Maslow szükséglet-hierarchiája
- b. Herzberg kéttényezős modellje
- c. Alderfer létezés (existence) - kapcsolat (relatedness) – fejlődés (growth) (ERG) elmélete
- d. McClelland kapcsolat-teljesítmény-hatalom elmélete
- e. Hunt cél-motiváció elmélete

(Hunt, 1988)

5. 2. 1. 1. Maslow szükséglet piramisa

Abraham Maslow, klinikai pszichológus az emberi szükségleteket hierarchikus rendszerbe foglalta, ahogy az az 1. ábrán is látható. Felállította azt az öt alapszükségletet, amely magában foglalja az emberi célok nagy részét: fiziológiai szükségletek, biztonsági szükségletek, társadalmi szükségletek, megbecsülés, elismerés szükséglete és az önmegvalósítás iránti szükséglet

1. sz. ábra Maslow piramis

Forrás: Maslow, 1943,- saját szerkesztés

Az alsó szinten lévő szükségleteknek a kielégítése az egyén létfenntartásának szempontjából elengedhetetlen, ide tartozik például az éhség, szomjúság, álmoság, mint fizikai és biológiai szükségletek. Ezek kielégítése után következnek a biztonsági szükségletek: lét, egészség, életszínvonal. Fontos, hogy ezek a szükségletek tartósan kielégíthetőek legyenek. Amikor az egyén biológiai és biztonsági szükségletei kielégültek, elkezdi keresni az emberi kapcsolatokat és társadalmi kölcsönhatásokat a piramis középső, társadalmi szükségletek szintjén. Ide tartozik a barátság, párkapcsolat, közösségi elfogadás és közreműködés, kommunikáció. A negyedik szinten a megbecsülés, elismerés iránti igény áll. Ezeket két csoportra oszthatjuk: egyrészt az egyén törekszik arra, hogy a környezete elismerje az eredményeit, így olyan hatalomra szeretne szert tenni, amely biztosítja a szabadságát (belső tényező). Másrészt külső tényezőként a hírnév iránti vágy, presztízs él az egyénben. Az ötödik szinten az önmegvalósítás szükséglete helyezkedik el. Ez az egyén azon vágyát testesíti meg, amely értelmet ad a létezésének, azaz azzá váljon, amire képesnek érzi magát. Az önmegvalósítás szükséglete sosem elégíthető ki teljes mértékben. (Maslow, 1943)

Hofmeister-Tóth (2017) leírja, hogy az igény egy magasabb szükséglet kielégítésére csak akkor jelenik meg, ha az alacsonyabb szükséglet valamilyen szinten már kielégült. Az összes szükséglet, amely a Maslow – féle hierarchia első négy szintjén található, úgynevezett hiányszükséglet. Ezeket valamilyen hiány, vagy hiányérzet mozgatja, mint például az éhségérzet a táplálék hiánya miatt, vagy a veszélyérzet a biztonság hiánya miatt. Ezeknek a szükségleteknek a kielégítése nem eredményez elégedettséget, csupán csökkenti az elégedetlenséget. A motivációval foglalkozó kutatók közül sokan az ötödik szükségletet, azaz

az önmegvalósítás szükségletét úgy értelmezik, mint az elismerés iránti szükségletek kiterjesztését. Az önmegvalósítás szükséglete arra utal, hogy az egyéb belsőleg motivált azáltal, hogy képességeit és potenciálját teljes mértékben kibontakoztassa. Ez az egyetlen olyan szükséglet, amely a boldogság potenciális forrása lehet, és minden egyes ember számára egyedi lehet a képességei és tehetségei alapján. Az önmegvalósítás szükséglete magában foglalja az alkotás örömet, az önmagunkkal való elégedettség érzését és a növekedés lehetőségét.

A Maslow piramis eredetije, amint azt az előzőekben ismertettem, öt szintet különböztetett meg, azonban hét szintre fejlődött tovább a híres szükséglet-hierarchia – elmélet. (2. sz. ábra – saját szerkesztés)

2. sz. ábra A Maslow-elmélet alapján létrehozott piramis a szükségletek hierarchiájáról

Forrás: <https://leanszotar.hu/images/custom/maslow-piramis.png>, saját szerkesztés

A piramis szintjeinek finomítása során, az önmegvalósítás szükséglete előtt megjelentek a kognitív szükségletek, melyek a tudáshoz, világ megismeréséhez kapcsolódnak, majd az esztétikai szükségletek, melyek a szép, a jó, a szimmetria valamint a rend iránti igényt jelenti. Végül hetedik szintre került a fentebb is ismertetett önmegvalósítási szükséglet, amely az egyénben rejlő lehetőségek kiteljesedését, élethivatásának megélését jelenti. (Ablonczyné-Pongrácz, 2020)

5. 2. 1. 2. Hunt cél-motiváció elmélete

Hunt elmélete kifejezetten a munkahelyi motivációkra összpontosít, és azt állítja, hogy a motiváció nem az egyén szükségleteiből származik, hanem az egyén céljaiból ered. (Hunt,

1988) Az elmélet a magatartásnál nem az előzményekre (szükségletek, hajtóerők), hanem a visszatérő magatartásból eredő kielégülés érzésére összpontosít. Az egyén munkahelyi magatartását a célok irányítják, ezek részben genetikailag öröklöttek, részben tanultak. A célokat két szempont szerint figyeli: pillanatnyi fontosságukban és motivációs erejükben, melyek különböző életkorokban és élethelyzetekben változnak. (Bakacsi, 2015) Bakacsi Gy. (2015)

Hunt elmélete hat célt különböztet meg:

1. Komfort, anyagi jólét: stresszhelyzetek kerülése, megfelelő anyagi, pénzügyi háttér megteremtése
2. Strukturáltság: annak az egyénnek, akinek ez a célja, szereti, ha a munkaköri feladata be van határolva. Pontosan tudni szeretné, hogy mik az elvárások vele szemben és kerüli azokat a külső körülményeket, amik veszélyeztetik a munka sikerességét.
3. Kapcsolat: kerüli az önálló munkavégzést, továbbá fontos számára, hogy egy közösséghez tartozva, csapatmunkában végezze feladatait.
4. Elismerés: az egyén eredményének elismerése, megbecsülése mások által, mely hozzájárul a pozitív én-kép kialakulásához.
5. Hatalom: vezetői hatalom értelmében véve mások irányításának igénye, dominanciára való törekvés
6. Autonómia, kreativitás, fejlődés: önfejlesztés, önmegvalósítás, képességek és készségek kihasználása, tanulás, kreatív problémamegoldás, saját munkavégzés szabadsága

Bakacsi (2015)

5. 2. 2. Folyamatelméletek

Bakacsi (2015) szerint ez az elmélet szerint a motiváció az egyén cselekvésének megfelelő irányítását, terelését is magában foglalja, melynek eredményeképp az egyének megtanulják, hogy mikor mit és hogyan kell tenniük. Azokat az elméleteket, melyek megmutatják, hogyan tudják a vezetők az egyéni törekvésekről, szükségletekről megszerzett ismereteiket hasznosítani az egyének magatartásának megfelelő irányba terelésére, a motiváció folyamatelméleteinek nevezzük. Az emberek motivációjának megértésére az alábbi folyamatelméletek szolgálnak:

- a. Célkitűzéselmélet
- b. Skinner megerősítéselmélete

- c. Elváráselmélet
- d. Méltányosságelmélet

Összegzésképp a fent leírtakat figyelembe véve elmondható az, hogy a két modell típus között az a különbség, hogy a tartalomelméletek azt vizsgálják, hogy mi az, amit az egyének akarnak, amire szükségük van, és ezek alapján a vezetőknek milyen eszközöket kell alkalmazniuk, hogy az embereket motiválni tudják. A folyamatelméletek azt mutatják be, hogy a szükségletekről és az egyéni igényekről megszerzett információt, hogyan hasznosítják annak érdekében, hogy az embereket a megfelelő módon tudják motiválni.

Úgy gondolom, hogy a továbbtanulás minden diák számára meghatározó kérdés, azonban az, hogy például a tanulási vágy, saját vállalkozás létrehozása, magas pozíciót betöltése, vagy az anyagi biztonság megteremtése jelenik meg, mint a motívum, már az egyéntől függ. Véleményem szerint a végzős diákokat főként két motivációs tényező hajtja: az új ismeretek és tudás iránti vágy, amit a tanulás révén érhetnek el, valamint a biztos megélhetést biztosító munkavállalási lehetőségek elérése. Ezért döntenek úgy sokan, hogy érettségi után a felsőoktatásban tanulnak tovább.

5. 3. Tanulási motiváció

A tanulási motiváció alappillére a személyes fejlődésnek. Amennyiben az egyént van, ami motivál, az pozitív hatással lesz a mindennapi tevékenységeire, ráadásul a céltudatosabb tanulást és fejlődést segíti elő. (Bekéné, 2012)

Az ember egész élete során különféle tevékenységeket végez, legyen az munka, játék, vagy a tanulás. Azonban a hosszútávú elköteleződés csak azokra a tevékenységekre jellemző, amelyek az egyén számára valódi jelentőséggel bírnak. (Réthy, 2003)

A tanulási motiváció olyan belső késztetés, amely a tanulási tevékenységet ösztönzi és összekapcsolja. Az egyén személyes tapasztalatai révén formálódik a tanulási motiváció, amely élete során aktívan alakul, tartóssága egyénenként eltér. Az egyéni élményeken keresztül kialakuló motivációban jelentős szerepe van a tanulás minőségének és a tanításnak. Továbbá a tanulási folyamat motivációs és érzelmi megküzdési szituáció is az intellektuális produktivitás mellett. (Réthy, 2003)

Számos kutatásban megfigyelhető, hogy iskolai eredmények és az intelligencia közötti kapcsolat csupán közepes erősségű. Ebből arra következtethetünk, hogy nemcsak a képességek

játszanak szerepet az iskolai eredményességben, hanem a motivációnak is jelentős hatása van. (Józsa, 2000)

A tanulási motivációnak két típust különböztethetjük meg:

- Primer: Ebben az esetben a motiváció a tanulási tevékenység során alapvetően belső indíték által létrejött feszültségben nyilvánul meg. Ide tartozik a dicséret, jutalom, kíváncsiság, érdeklődés, versengésből fakadó önérvényesítés és a büntetéstől való félelem.
- Szekunder: Ebbe a kategóriába tartozik a szülői attitűd, amely összefügg a családi háttérrel, valamint azzal, hogy az egyén értéknek tekinti-e a tanulást. Részei még a családban kialakult nevelési szokások, vagyis az, hogy hogyan viszonyulnak a szülők a gyermek eredményeihez, valamint milyen szokások vannak a jutalmazás és a büntetés terén. (Bekéné, 2012)

6. A kutatás bemutatása

A kutatás célja

A kutatásom célja annak feltárása, hogy a fiatalok milyen belső (pl: érdeklődés, önmegvalósítás) és külső (család, barátok, munkaerőpiaci kilátások) motivációk hatására döntenek a felsőoktatásban való továbbtanulás mellett. Céлом továbbá az, hogy feltárjam, milyen tényezők befolyásolják szakválasztásukat és a jövőbeli karrierlehetőségeikkel kapcsolatos elvárásaikat. A kutatásomban különös figyelmet fordítok a szocioökonómiai háttér, a munkaerőpiaci kilátások, valamint az információs források szerepére, amelyek meghatározzák a fiatalok továbbtanulási döntéseket. A vizsgálatom célja továbbá, hogy feltárjam, milyen mértékben befolyásolja a hallgatók döntését a család támogatása és az anyagi helyzetük, illetve hogyan illeszkednek ezek a tényezők a sikeres továbbtanuláshoz és elhelyezkedéshez. Mindemellett arra is kíváncsi vagyok arra is, hogy a hallgatók milyen forrásokból tájékozódnak a továbbtanulási lehetőségeikről, és hogyan értékelik a személyes és online források hitelességét a döntéshozatal során. Az eredmények segíthetnek megismerni, hogy az érdeklődés, vagy a pénzügyi és piaci szempontok dominálnak-e a szakválasztásban.

A kutatás hipotézisei

H1: Feltételezem, hogy a fiatalokat elsősorban belső motivációjuk, mintsem külső nyomás (pl. szülők elvárása) készteti arra, hogy továbbtanuljanak.

H2: Feltételezem, hogy a fiatalok szakválasztását elsősorban az érdeklődésük határozza meg, azonban fontos számukra, hogy a választott szak piacképes legyen. A fizetési kilátások szerepet játszanak a döntésben, de nem előzik meg az érdeklődést.

H3: Feltételezem, hogy a fiatalok elsősorban az interneten tájékozódnak a továbbtanulási lehetőségeikről, de a család és a barátok véleménye szintén fontos. *(A személyes források vagy az online információk hitelesebbek a hallgatók számára.)*

H4: Feltételezem, hogy a fiatalok számára a leendő munkahelyüknél a magas fizetés a legfontosabb tényező, nem annyira az önmegvalósítás.

A kutatás elemzési egysége és fókuszpontjai

A kutatásom alapegységei azok a fiatalok, akik a felsőoktatásba felvételt nyertek. Az ő továbbtanulási döntéseik, motivációik és választásaik kerülnek középpontba. A kérdőívem és

az interjú célcsoportja az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemre felvett elsőéves hallgatók, akik különböző szocioökonómiai háttérrel, motivációkkal és célokkal rendelkeznek.

A kutatásom fókusza a hallgatói továbbtanulási motivációk elemzése, különös tekintettel az alábbiakra. Úgy vélem, hogy ezek a fókuszpontok segítenek majd a hallgatói döntések mögötti tényezők részletes vizsgálatában és a fiatalok továbbtanulási aspirációinak jobb megértésében.

1. **Belső és külső motivációkat** az alapján megvizsgálni, hogy a hallgatók milyen arányban motiváltak belső érdeklődésük és külső nyomás (szülők, tanárok, barátok) hatására.
2. **Szakválasztást befolyásoló tényezőket** feltárni azáltal, hogy a munkaerőpiaci kilátások, jövedelmi várakozások, illetve a szak iránti érdeklődés mennyire befolyásolják a választást.
3. **Szocioökonómiai háttér és a továbbtanulási döntések** kapcsolatát vizsgálni, azaz hogy a családi háttér (szülők végzettsége, gazdasági aktivitás) hogyan hat a fiatalok döntéseire.
4. **Információs forrásoknak** milyen szerepe van, azaz milyen forrásokból tájékozódnak a hallgatók (pl. internet, szülők, tanárok), és ezek milyen hatással vannak a továbbtanulási döntésekre.
5. **Munkaerőpiaci elvárások és karriertervek** összekapcsolódásának mikéntje

A kutatás módszere és mintavételi módja és idődimenziója

Kutatásomban kérdőíves és interjú alapú adatgyűjtést végeztem. A kérdőív használata mellett azért döntöttem, mert lehetővé teszi nagyobb mintaszám elérését, ami fontos a statisztikai érvényesség biztosításához. Emellett strukturált kérdésekkel vizsgálhattam az előre meghatározott hipotéziseket, így kvantitatív módon mérhettem a hallgatók motivációit.

kutatásomban használt első módszert, azaz a kérdőíves felmérést az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem B épületében végeztem el, ahol a kutatás időtartama alatt az épületben tartózkodó 100 első évfolyamos hallgatót végeztem a vizsgálatot. A kutatás során rendelkezésre álló idő és erőforrás korlátozott volt, így nem volt lehetőség arra, hogy a több száz hallgatót bevonjam. A kutatásom célja egyébként sem a teljes populáció elemzése volt, hanem egy reprezentatív, kisebb mintán keresztül szerettem volna betekintést nyerni a hallgatók motivációiba. Úgy véltem, hogy egy 100 fős minta elegendő lehet ahhoz, hogy megbízható következtetéseket vonjak le. A reprezentativitás biztosítása érdekében a minta megfelelően válogatott, és biztosítja, hogy a különböző csoportok (pl. nemek, lakhely, szocioökonómiai státusz) megfelelően képviselve legyenek. A lekérdezés online – Google Forms – történt, így az adatbázis excelben állt rendelkezésemre.

Kutatásomhoz az interjút választottam második módszernek. Azért esett erre a választásom, mert úgy gondoltam, hogy ennek segítségével mélyebben meg tudom érteni a hallgatók személyes élményeit, döntési folyamatait, és azokat az egyéni tényezőket, amelyek befolyásolták továbbtanulási döntéseiket. Véleményem szerint a kvalitatív adatok kiegészítik a kérdőíves felmérésekből származó kvantitatív eredményeket, biztosítva a kutatás sokoldalúságát. Az egyéni interjút fontolóra vettem, mivel ezek lehetővé tették volna, hogy minden résztvevő saját, személyes élményeiről beszéljen anélkül, hogy mások véleménye hatással lenne rájuk. Azonban a fókuszcsoport mellett döntöttem, mert idő- és erőforrás-hatékonyabbnak véltem, mint több egyéni interjú lebonyolítását. Emellett a fókuszcsoportos módszer lehetővé tette azt is, hogy egyszerre több résztvevő nézőpontját hallgassam meg, és többféle véleményt, tapasztalatot gyűjtssek egy adott kérdéskörben. Az interjút az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Kortárssegítő Mentálhigiénés Tanácsadó Irodának 7 önkéntes hallgatójával készítettem. Azért rájuk esett a választásom, mert ezek a hallgatók elkötelezettek, nagyobb tudatossággal rendelkeznek, melyek úgy gondoltam, hogy értékes információkkal szolgálhatnak a kutatásom szempontjából. Az interjúalanyok könnyen elérhetőek voltak számomra, hiszen egy általam is ismert szervezeti egységhez tartoznak és így hajlandóbbak és motiváltabbak voltak részt venni az interjúban. Válaszaikkal fontos szereplőik lehettek a hallgatói motivációk és döntési folyamatok feltárásában, amiatt is, hogy más hallgatóknak segítenek, gyakran kerülnek kapcsolatba különböző élethelyzetű és motivációjú diákokkal, így jól ismerik a különböző hallgatói perspektívákat, ami nagy segítségemre lett a vizsgálatomhoz. A vizsgálat idődimenziója keresztmetszeti volt, ugyanis a kérdőív kitöltésekor és az interjúkérdések megválaszolásakor a hallgatók aktuális véleményéről gyűjtöttem információkat.

6.1. A kérdőív bemutatása

Az első számú módszer alapjául Dr. Fazakas Ida „Hallgatói aspirációs kérdőív 2021/2022” c. kérdőívét használtam. A kérdőív 33 kérdést tartalmaz, azonban csak 32-t használtam fel (1. sz. melléklet). A hallgatók Neptun kódjára vonatkozó kérdést kihagytam, mert ez egy olyan személyes adat, amely nem volt releváns a kutatásom céljai szempontjából. Ezen adat elhagyásával úgy gondoltam, hogy biztosíthatom a résztvevők anonimitását, így nagyobb bizalommal vehetnek részt a kutatásban. A kérdőív alábbi egységeit állapítottam meg:

1. Demográfiai háttér: A kérdőív ezen része a hallgatók társadalmi háttérét befolyásoló tényezőkre fókuszál. A hallgatók személyes és családi háttérére vonatkozó kérdéseket tartalmaz, beleértve a nemet, a szülők iskolai végzettségét és gazdasági aktivitását.

2. Középiskolai és felvételi háttér: Ide tartoznak a középiskolai végzettségre, érettségi típusára és a felvételi pontszámokra vonatkozó kérdések.
3. Motivációk és szakválasztás: Ez a rész a hallgatók továbbtanulási motivációira, a választott szakhoz kapcsolódó okokra és a továbbtanulási döntésük meghozatalára fókuszál.
4. További tanulmányi és karriertervek: Ez a rész a jövőbeli karrierlehetőségekről és a tanulmányok folytatására vonatkozó tervekről szól (pl. külföldi tanulmányok, PhD fokozat).
5. Anyagi háttér és finanszírozás: Az anyagi háttérre vonatkozó kérdéseket (pl. tanulmányok finanszírozásának forrásai) tartalmaz
6. Elégedettség és jövőkép: A hallgatók elégedettségére és jövőképére vonatkozó kérdések

A diagramok elkészítéséhez a Microsoft 365 irodai alkalmazásai közül az Excelt használtam. Az összefüggések feltárásához az SPSS statisztikai szoftvert használtam, amellyel különféle statisztikai módszereket, például a Pearson-féle Kí-négyzet-próbát használtam, hogy megvizsgáljam a változók közötti kapcsolatokat, és meghatározzam az összefüggések szignifikanciáját. Az adatelemzés során az eredményeket táblázatokban összesítettem.

6. 2. Az interjú bemutatása

Az interjú során feltett kérdéseket úgy állítottam össze, hogy azok lehetőséget adjanak a résztvevők számára a továbbtanulási döntéseik mélyebb megértésére és megvitatására. A kérdéseket nyitott formában fogalmaztam meg, hogy a válaszadó hallgatók szabadon fejezhessék ki véleményüket és élményeiket, miközben lehetőséget kaptak arra, hogy egymás gondolataira is reflektáljanak. A fő célom az volt, hogy a résztvevők elgondolkodjanak saját motivációikról, külső befolyásokról és arról, hogyan kezelték a döntési folyamat során felmerülő dilemmákat.

Az interjúk rögzítése után a hanganyagokat lejegyeztem és átolvastam, hogy azonosíthassam a kulcstémákat. Az interjúkban ismétlődő mintázatokat kerestem, amelyek segítségével megállapítottam, milyen motivációk és tényezők befolyásolták leginkább a résztvevők döntéseit.

7. A kutatás eredményei

7.1. Kérdőív értékelése

A kitöltők demográfiai adatai

A vizsgálat a 2024/2025-es tanév első félévében történt. A kutatáshoz kapcsolódó online kérdőív esetében az adatokat kényelmi mintavétellel gyűjtöttem, a kitöltő felületet az előző fejezetben ismertettek szerint végeztem. Az érvényes kitöltést beküldő vizsgálati személy száma 100 fő volt.

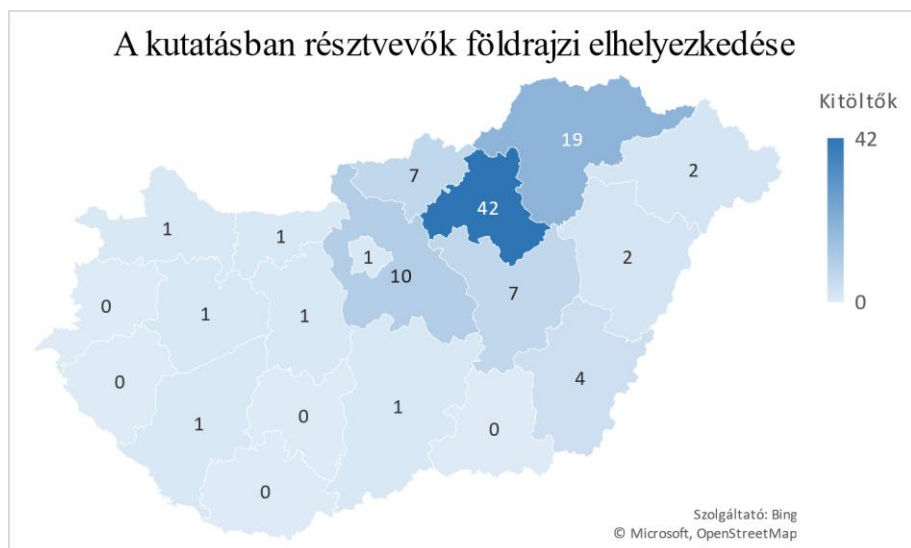
A 100 kitöltő nemi arányáról elmondható, hogy csupán 22% férfi, míg a női válaszadó aránya több mint ennek háromszorosa, 78 %. A nők felülreprezentáltsága torzíthatja a további eredményeket, különösen azon kérdések kapcsán, melyeknél a nemi különbségek hatással vannak a vizsgált jelenségre (pl. motivációk, karrierdöntések).

3. sz. ábra Válaszadók nemek szerinti megoszlása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

A lakóhely tekintetében elsősorban a NUTS3-as szinten vizsgáltam. A kitöltő a 19 vármegye közül választhatott. A kitöltések területi eloszlását az alábbi térképen szemléltetem.

4. sz. ábra A kutatásban résztvevők földrajzi elhelyezkedése, N=100
Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

A térképen jól látható, hogy a régiók kitöltési intenzitása nagyban eltér. Az ország három nagy régiójára csoportosítva a beérkezett kérdőíveket: Dunántúlról: 5 fő, Közép-Magyarországról 12 fő, Alföld és Észak nagyrégióból 83 fő került a 100 fős mintába.

A legnagyobb számban Heves vármegyéből kerültek a mintába (42 db), amíg öt vármegyéből – Baranya, Csongrád-Csanád, Tolna, Vas, Zala – nem érkezett kitöltés. Főként falvakban, községekben élnek.

5. sz. ábra Lakóhely szerinti megoszlás, településforma szerint, N=100
Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

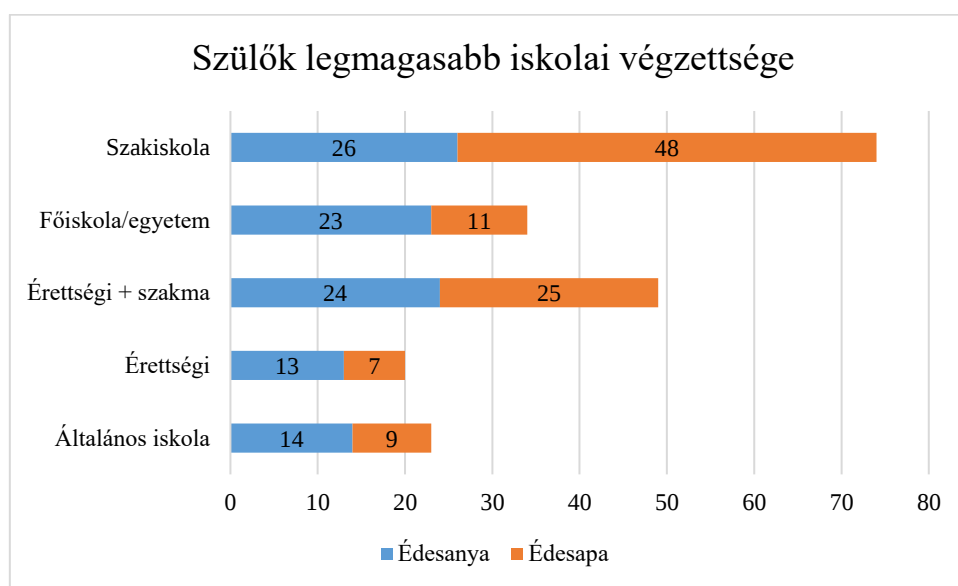
A hallgatók szocioökonómiai háttere

A szocioökonómiai háttér megértése azért volt fontos számomra, mert úgy gondolom, ez az egyik legmeghatározóbb tényező a hallgatók továbbtanulási döntéseiben és lehetőségeiben. A hallgatók családi gazdasági és társadalmi háttere közvetlenül befolyásolhatja a felsőoktatási pályájukat, szakválasztásukat és karrierterveiket.

○ Szülők iskolai végzettsége

A szülők legmagasabb iskolai végzettségére irányuló kérdésekre adott válaszokat az alábbi ábrán szerepeltetem. Az összehasonlítás alapján elmondható, hogy az édesapák körében kiemelkedően magas a szakiskolai végzettségűek aránya, míg az édesanyáknál a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma a kiugró. Az érettségi + szakmával rendelkezők aránya nagyjából kiegyenlített. Az édesanyák között valamivel több az általános iskolai végzettségű, és az érettségizettek aránya is magasabb az édesapákhoz képest.

Ez az eloszlás utalhat a nemek közötti különbségekre az iskolai végzettség szempontjából, valamint arra is, hogy a férfiak körében jellemzőbb lehetett a szakmunkás-képzés, míg a nők nagyobb arányban végeztek felsőoktatási intézményeket.

6. sz. ábra Szülők legmagasabb iskolai végzettsége, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

○ A szülők gazdasági aktivitása

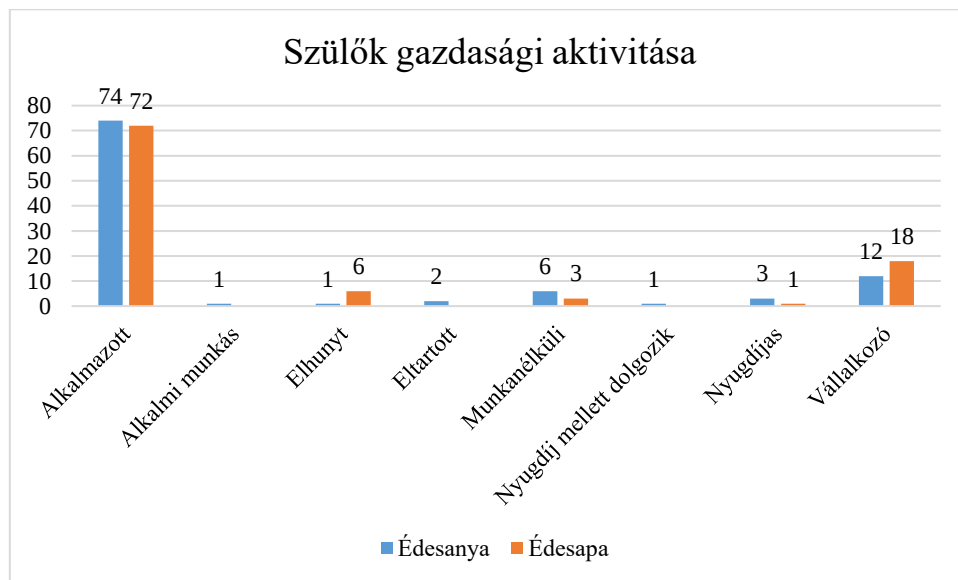
A következő diagramon a szülők gazdasági aktivitását ábrázoltam, külön-külön az édesanyákra és édesapákra vonatkozóan. A kutatásom szempontjából ez az adatsor fontos információkat

nyújtott számomra a hallgatók gazdasági háttéréről, mivel a szülők gazdasági aktivitása meghatározhatja a hallgatók továbbtanulási lehetőségeit, motivációit és az oktatással kapcsolatos támogatási igényeket. Az elemzés során az alábbi megállapításokat tettem:

- Mindkét szülői csoportban az **alkalmazottak** teszik ki a legnagyobb arányt. Az édesanyák között 74-en, az édesapák között pedig 72-en dolgoznak alkalmazottként. Ez a tény rámutat arra, hogy a válaszadó hallgatók többségének szülei stabil munkaerőpiaci helyzetben vannak. A magas alkalmazotti arány jelentheti azt is, hogy a hallgatók gazdasági háttere nagyobb stabilitást tükrözhet, ami segíthet a tanulmányaik finanszírozásában.
- Az **alkalmi munkás** kategóriában mindössze 1 édesanya szerepel, míg az édesapák között nincs ilyen. Ez azt sugallja, hogy a hallgatók szülei közül nagyon kevesen végeznek alkalmi munkát, ami stabilabb jövedelmi forrásokra utal.
- Az **elhunyt szülők** kategóriájában 1 édesanya és 6 édesapa szerepel, ami különösen érdekes adat. Véleményem szerint az, hogy az édesapák között magasabb az elhunytak száma, valószínűleg az életkori különbségekből és a férfiak magasabb halandósági rátájából adódik.
- Az **eltartott** szülők kategóriájában 2 édesanya található, míg édesapák között nincs ilyen. Ez arra utal, hogy bizonyos családokban az édesanyák inaktívak, valószínűleg egészségügyi (pl. rokkantság) vagy más személyes okok miatt.
- Az **eltartott** szülők kategóriájában 2 édesanya található, míg édesapák között nincs ilyen. Ez arra utal, hogy bizonyos családokban az édesanyák inaktívak, valószínűleg egészségügyi (pl. rokkantság) vagy más személyes okok miatt.
- Az édesanyák közül 6-an, az édesapák közül 3-an **munkanélküliek**, ami viszonylag alacsony számot jelent, de ezek az esetek gazdasági nehézségekre utalhatnak. Bár viszonylag alacsony számról van szó, a munkanélküliség mindig kockázati tényező lehet a hallgatók tanulmányainak finanszírozásában.
- **Nyugdíjasok** között az édesanyák száma 3 fő, míg az édesapáké 1 fő. Ez összefüggésben lehet azzal, hogy a nők jellemzően hamarabb nyugdíjba vonulnak. Érdekes, hogy 1 édesanya **nyugdíj mellett dolgozik**, ami jelzi, hogy a családi gazdasági háttér stabilitásának fenntartása érdekében egyes szülők továbbra is aktívak maradnak.
- Az édesanyák közül 12-en, míg az édesapák közül 18-an **vállalkozók**. Véleményem szerint a nemi szerepek és munkavállalási szokások különbségeire utalhat. A

vállalkozói tevékenység nagyobb rugalmasságot biztosíthat, de egyúttal kockázatosabb jövedelemszerzési mód is.

A diagramról összességében elmondható, hogy a legtöbb hallgató viszonylag stabil gazdasági környezetből érkezik, de a vállalkozók és munkanélküliek jelenléte azt is sugallja, hogy vannak olyan családok, amelyek esetében nagyobb anyagi bizonytalanság is fennállhat.

7. sz. ábra Szülők gazdasági aktivitása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

Szakválasztást befolyásoló tényezők

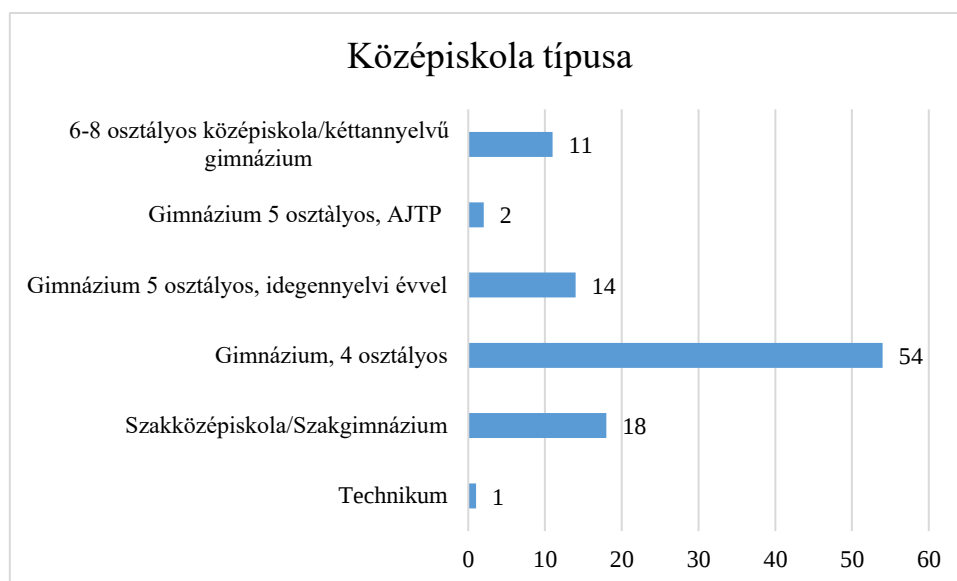
A hallgatók szocioökonómiai háttérének megismerése után, kutatásomat a hallgatók szakválasztását befolyásoló tényezők feltárásával folytatom. A kérdőív ezen kérdései segítettek jobban megérteni a hallgatók korábbi oktatási tapasztalatait és azok hatását a jelenlegi felsőoktatási döntéseikre. Ezek az információk fontosak voltak számomra a szakválasztási folyamat és a hallgatók motivációinak teljeskörű feltárásához.

○ Középiskolai háttér

Az alábbi diagramon a hallgatók középiskolai háttérét ábrázolom, bemutatva, hogy milyen típusú középiskolákból érkeztek. Ez az adatsor segít megérteni, hogy milyen típusú középiskolai képzések népszerűek a továbbtanulók körében, s ez miként befolyásolja ez a diákok felsőoktatási választásait és döntéseit.

A legnagyobb arányban, 54 fővel, a hallgatók négyosztályos gimnáziumból érkeztek. Véleményem szerint ez arra utal, hogy a gimnáziumok továbbra is a legnépszerűbb választások

a felsőoktatásra készülő diákok körében. Különösen a **4 osztályos gimnáziumi** rendszer, amely a hagyományos útvonalat képviseli a középiskolából az egyetemekre való felvételi folyamatban. Ez feltételezhetően annak köszönhető, hogy a gimnáziumok általában erőteljesen készítik fel a felsőoktatásra, és a tanulók többsége itt valószínűleg kifejezetten továbbtanulási céllal járt ezekbe az intézményekbe. A hallgatók egy kisebb csoportja (14 fő) olyan **5 osztályos gimnáziumba** járt, ahol külön év állt rendelkezésükre **idegennyelvi** tanulásra. Ez arra utalhat, hogy ezek a diákok erős nyelvi képzettséggel érkeznek a felsőoktatásba, ami előnyt jelenthet számukra, különösen, ha nemzetközi tanulmányokat, nyelveket vagy olyan szakokat választanak, ahol idegennyelv-tudás szükséges. A **6-8 osztályos képzést biztosító/kéttannyelvű gimnáziumok** szintén viszonylag népszerűek, 11 fő választotta ezt az utat. A 6-8 osztályos iskolák hosszabb középiskolai képzést biztosítanak, ami általában magas színvonalú oktatást és stabil alapot ad a felsőoktatásban való sikeres részvételhez. A kéttannyelvű gimnáziumokban tanulók valószínűleg magas szintű nyelvi kompetenciával rendelkeznek, és feltételezem, hogy könnyebben tudnak akár nemzetközi karrierben gondolkodni. Az **Arany János Tehetséggondozó Programban (AJTP)** részt vevő diákok száma mindössze 2 fő, ami arra utal, hogy ez a program kevésbé elterjedt a mintában. Az AJTP célja, hogy tehetséges, de szocioökonómiai szempontból hátrányos helyzetű diákokat támogasson, így a programban résztvevők kisebb csoportot képviselhetnek a felsőoktatásban. A **technikumot** választó diákok száma elenyésző (1 fő). Ez arra utal, hogy a mintában nagyon kevesen érkeznek ezzel a háttérrel, ami véleményem szerint azt is jelentheti, hogy a felsőoktatásra készülő diákok számára a technikus képzés kevésbé vonzó vagy kevésbé illeszkedik a felsőoktatás elvárásaihoz.

8. sz. ábra Középiskola típusa, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

○ *Hallgatói végzettségek és szakmai háttér megoszlása a felsőoktatásba lépés előtt*

Az, hogy a hallgatók már rendelkeznek-e valamilyen korábbi végzettséggel, és hogy ez milyen típusú, jelentős szerepet játszik a felsőoktatásban való részvételük megértésében. A korábbi tanulmányok nem csupán a hallgatók ismeretanyagát befolyásolják, hanem a továbbtanulási motivációikat, karrierterveiket és a felsőoktatásban hozott döntéseiket is. Azok a hallgatók, akik már egy vagy több végzettséget szereztek, úgy vélem, gyakran célzottabb tervekkel és világosabb szakmai irányokkal érkeznek az egyetemre, míg mások, akik közvetlenül az érettségi után folytatják tanulmányaikat, inkább az alapozó ismeretek megszerzésére koncentrálnak.

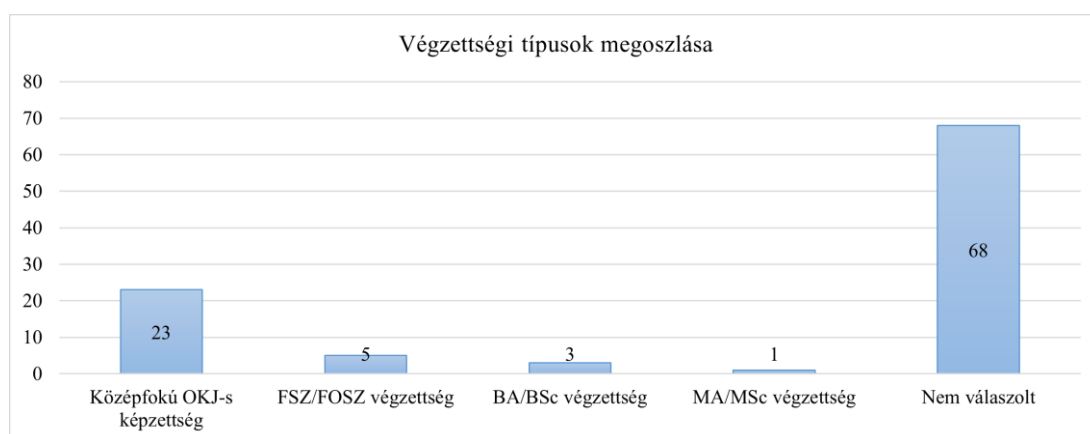
Az alábbi kördiagramon bemutatom, hogy a kérdőív kitöltésben részt vevő hallgatók közül hányan szereztek már valamilyen végzettséget, és hányan nem. A diagramon látható arányok szerint a válaszadók közel 2/3-a nem szerzett még semmilyen végzettséget, ami enged következtetni, hogy a többségük valószínűleg az érettségi után folytatja tanulmányát a felsőoktatásban. Ez azt is jelenti, hogy ezek a hallgatók az első felsőoktatási képzésük alatt állnak. Ezzel szemben a megkérdezettek közel 1/3-a már szerzett valamilyen végzettséget, azaz vagy egy felsőfokú végzettséget, vagy szakmai képesítést kapott. Úgy gondolom, hogy a válaszadók ezen része már tapasztaltabb lehet a munkaerőpiacon, vagy egy második diplomát célzó meg.

9. sz. ábra Végzettséggel rendelkezők/nem rendelkezők aránya, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

A második diagram azt mutatja, hogy az előző feltett kérdésre „igen” választ adók (36 fő) közül a legtöbben (23 fő) **középfokú OKJ-s képzettséggel** rendelkeznek, ami gyakorlatorientált szakmai végzettséget jelent. Ugyanakkor **5 fő** rendelkezik felsőfokú szakképzéssel (FSZ/FOSZ), BA/BSc és MA/MSc végzettséggel rendelkezők aránya elenyésző. Az adatok alapján elmondható, hogy a válaszadók között jelentős arányban vannak olyanok, akik szakmai irányultságú végzettséget szereztek, és ezek a hallgatók valószínűleg további tanulmányokra törekednek, akár a karrierjük előmozdítása érdekében.

10. sz. ábra Végzettségi típusok megoszlása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

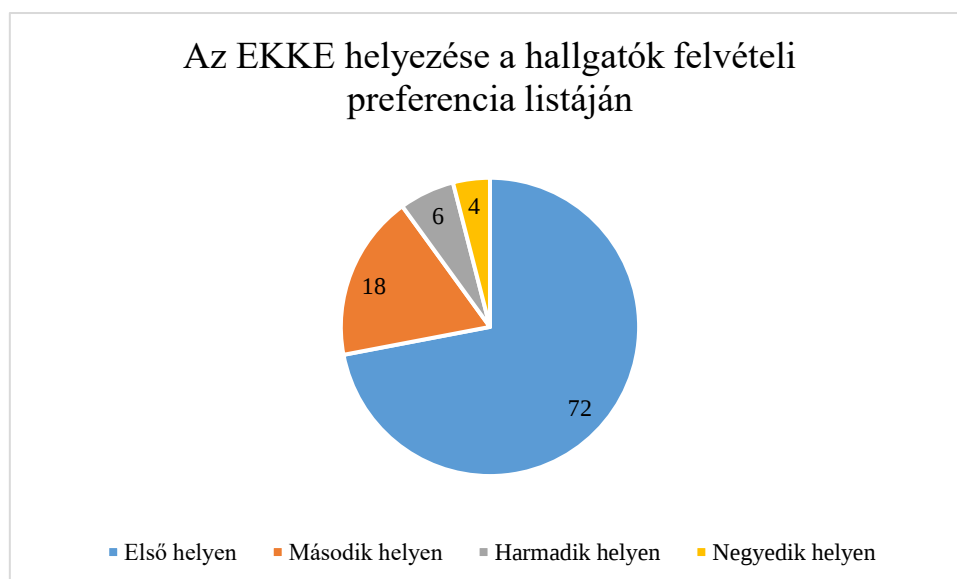
A 3. sz. mellékletben található 11. sz. ábrán bemutatom a korábbi végzettségek típusait. A legtöbben **érettségivel** rendelkeznek, ami azt mutatja, hogy ez az alapszintű végzettség dominál a válaszadók között. Ezen túlmenően különböző szakmai végzettségek jelennek meg, mint például villanyszerelő, szociális gondozó, logisztikai technikus stb., de ezek aránya viszonylag alacsony. Az érettségi dominanciája azt is mutatja, hogy sok hallgató most lép be a felsőoktatásba anélkül, hogy korábbi felsőfokú vagy szakirányú végzettséggel rendelkezne. A fenti három diagramról összességében rávilágít arra, hogy a válaszadók döntő többsége számára az egyetemi tanulmányok elsődleges célja a magasabb végzettség megszerzése, és sokan szeretnék továbbfejleszteni korábbi szakmai képzettségüket.

Intézményválasztással, felvételi eredményekkel és az elégedettséggel kapcsolatos tényezők

Az alábbiakban a felvételi eredményekkel és a hallgatói elégedettséggel kapcsolatos tényezőket mutatom be a kérdőív 16-18, 20. kérdések eredményein keresztül. Ezen kérdések célja az volt, hogy feltérképezhető legyen a hallgatók döntéshozatali folyamata az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (EKKE) kiválasztása során, valamint hogy meg lehessen vizsgálni, milyen felvételi eredményekkel kerültek be az intézménybe. Ezen túlmenően arra is választ adtak, hogy elégedettek-e a választásukkal, és ha újra dönthetnének, ugyanezt az intézményt választanák-e.

Továbbá részletesen elemzem, hogy az EKKE hányadik helyen szerepelt a hallgatók felvételi preferencialistáján, milyen pontszámmal kerültek be, és milyen képzési helyszínt választottak. Végezetül a hallgatók elégedettségét is elemzem, s arra keresem a választ, hogy az intézmény választása mennyire felel meg az elvárásaiknak.

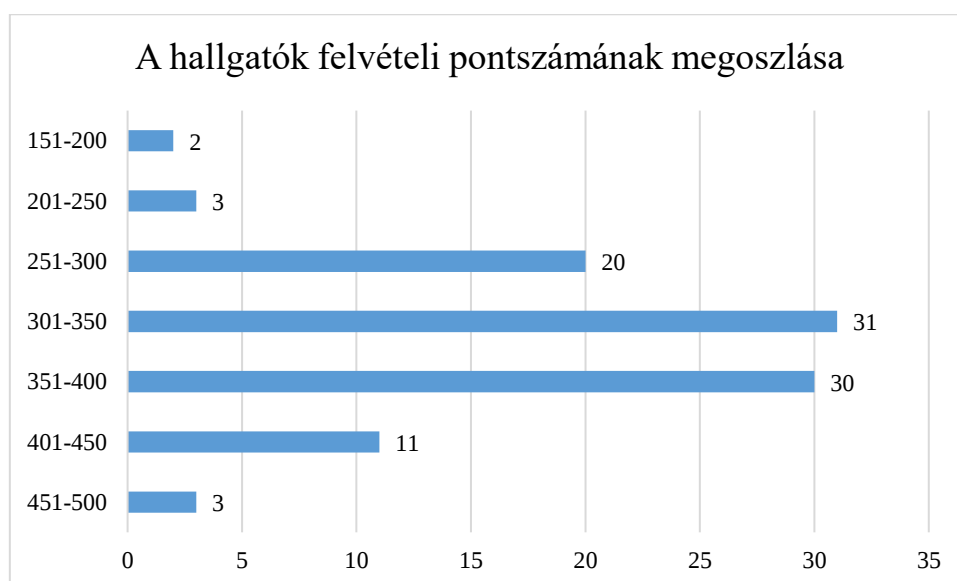
A 12. sz. ábra azt mutatja, hogy a hallgatók többsége (72%) első helyen jelölte meg az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemet (EKKE) a felvételi preferencialistájukon. Ez azt jelzi, hogy az EKKE erős első választás volt a hallgatók számára. A második helyen 18%, a harmadik helyen 6%, a negyedik helyen pedig 4% jelölte meg az egyetemet. Az eredményekből arra következtetek, hogy az EKKE népszerű első választás a hallgatók között, ami azt mutatja, hogy sokan célzottan erre az intézményre jelentkeztek, és az EKKE komoly vonzerővel bír a hallgatók számára.

12. sz. ábra Az EKKE helyezése a hallgatók felvételi preferencia listáján, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

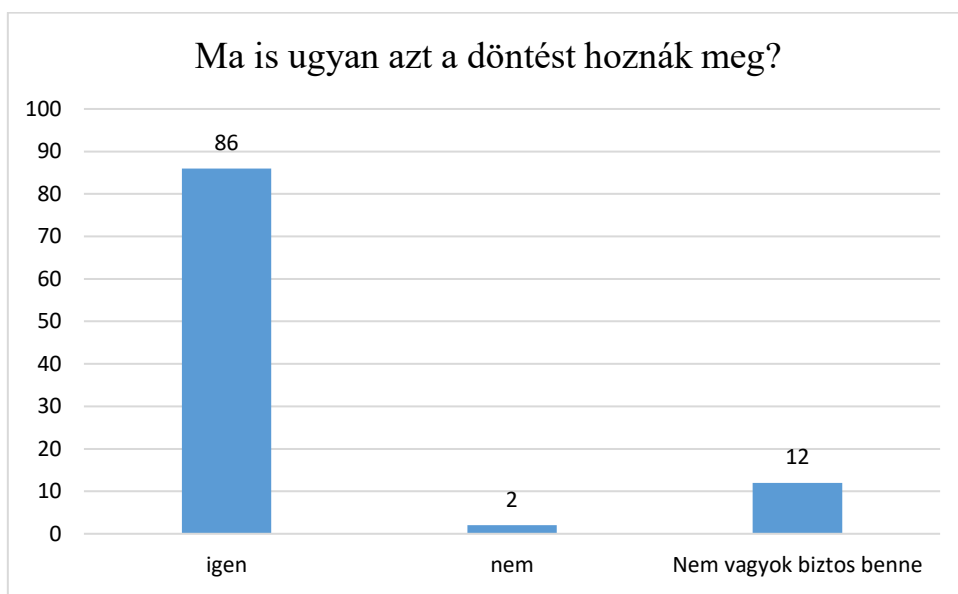
A pontszámok eloszlása változatos képet mutat. A legtöbben (31 fő) 301-350 pont között teljesítettek, míg 30 fő 351-400 pont között szerzett. Ezek az értékek a felső középső tartományban helyezkednek el, ami azt jelenti, hogy a hallgatók jelentős része átlagos felvételi eredményeket ért el. Csak néhány hallgató került a szélső kategóriákba (pl. 451-500 pont, vagy 151-200 pont). A legtöbb hallgató jól teljesített a felvételin, ami azt sugallja, hogy az EKKE felvételi követelményeit jelentős pontszámokkal érték el.

13. sz. ábra A hallgatók felvételi pontszámának megoszlása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

Az egyértelmű többség (körülbelül 90 fő) igennel válaszolt arra a kérdésre, hogy ma is ugyanazt a döntést hoznák-e az EKKÉ választásával kapcsolatban. Elégedettek a választásukkal, és ha újra dönthetnének, ugyanezt az intézményt választanák. Véleményem szerint ez az intézmény iránti bizalmat és elégedettséget mutatja. Csupán néhány hallgató válaszolt nemmel, és kevesen vannak, akik nem biztosak a döntésükben.

14. sz. tábla Ma is ugyan azt a döntést hoznák meg?, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

A megkérdezett hallgatók szinte teljes egészében az egri képzési helyszínt választották (98%), míg csak 2% jelentkezett a jászberényi képzési helyszínre. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy ezek az eredmények torzítják a képzési helyszínek valós megoszlását, mivel a lekérdezést kizárólag Egerben végeztem el. Ez az eredmény tehát inkább a lekérdezés helyszínének hatását tükrözi, és nem feltétlenül ad teljes képet Jászberény népszerűségéről. A képzési helyszínek közötti valós megoszlások érdekében érdemes lett volna a Jászberényi Campus hallgatóit bevonnom.

15. sz. ábra A hallgatók által választott képzési helyszínek megoszlása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

Szakválasztást befolyásoló tényezők

A kérdőív 21. kérdése a szakválasztást befolyásoló tényezőket tárta fel egy 5 fokozatú skálán. 10 megállapítást kínált a hallgatók számára a motivációjukról, és a döntéshozatali folyamatról. Az 1-es érték az „egyáltalán nem volt fontos”, míg az 5-ös a „nagyon fontos szerepet játszott” jelentette. A válaszadók pontozása alapján az alábbi megállapításokat tettem, melynek számszerűsített adatait a 4. sz. mellékletben található 16. sz. ábrán szemlélteték:

- *1. A szülők nyomásának hatása* : ennél a tényezőnél vegyes válaszok születtek. Bár 22 válaszadó jelölte meg, hogy egyáltalán nem volt fontos ez a tényező, 14-en a középutat választották (3), és 25-en mondták, hogy nagyon is fontos volt (5). Ez számomra azt mutatja, hogy a szülők befolyása változó mértékben játszik szerepet a hallgatók döntéseiben.
- *2-3. Szakválasztás a képességek és érdeklődés alapján*: Ezek az eredmények arra engednek következtetni, hogy a hallgatók döntését elsősorban a saját képességeikbe vetett hitük és az érdeklődési körük befolyásolja.
- *4. Információszerzés és döntéshozatal*: 30 válaszadó mondta, hogy ez nagyon fontos volt (5), és további 32-en jelezték, hogy közepesen fontos (4). Ez arra utal, hogy az információgyűjtés kiemelkedő szerepet játszott a szakválasztásban
- *5. Pályaorientáció és tanácsadás szerepe*: a válaszadók túlnyomó többsége (41 fő) azt jelölte meg, hogy egyáltalán nem vett részt ilyen programon (1). Ez arra utal, hogy a

pályaorientációs tanácsadást kevesen vették igénybe, ami egy hiányosság lehet a diákok számára elérhető támogatási rendszerekben.

- *6. Munkaerőpiaci kilátások figyelembevétele:* 25 válaszadó jelölte meg, hogy ez nagyon fontos volt a döntésben (5), de 24-en kevésbé fontosnak értékelték (3). Ez azt sugallja, hogy bár a munkaerőpiaci kilátások fontos szempontot jelentenek, nem minden hallgató számára elsődlegesek.
- *7. Szabadidős tevékenységek és szakmával kapcsolatos tapasztalatok:* 27 válaszadó közepes fontosságot adott (3), míg 24-en azt mondták, hogy egyáltalán nem volt fontos (1). Ez arra utal, hogy nem minden hallgató próbálta ki előzetesen a választott szakmával kapcsolatos tevékenységeket.
- *8. Szakmával kapcsolatos olvasmányok és tájékozódás:* 27 válaszadó közepesen fontosnak találta (3), míg 21 válaszadó nagyon fontosnak értékelte (5). Ez azt jelzi, hogy a tájékozódás szerepe közepes fontosságú a hallgatók számára.
- *9-10. Középiskolás célok és korai családi beszélgetések:* a válaszok alapján az látszik, hogy vegyes volt a korai célok és a családi beszélgetések szerepe a szakválasztásban. A válaszok széles spektrumot fednek le, 17-től 38 főig minden értéken.

A fenti eredmények azt mutatják, hogy a hallgatók döntéseit leginkább a személyes képességeikbe és érdeklődési területeikbe vetett hitük befolyásolja, míg a szülők nyomása, a pályaorientáció és a munkaerőpiaci kilátások szerepe változó mértékben játszanak szerepet. Az információgyűjtés és az előzetes tájékozódás szintén fontos tényezők a szakválasztásban, míg a pályaorientációs programok használata alacsony szintűnek tűnik a válaszadók körében.

A továbbtanulást és karrierterveket befolyásoló tényezők

A 5. sz. mellékletben található 17. sz. ábrán a hallgatók továbbtanulási és karrierterveit befolyásoló motivációkat ábrázolja. A különböző kérdések a földrajzi elhelyezkedést, családi támogatást, anyagi helyzetet, továbbtanulási terveket és szakmai célokat érintik.

1. Földrajzi Motivációk (FM)

- **Külföldi vagy fővárosi munkavállalás:** A külföldi vagy fővárosi munkavállaláshoz kapcsolódó motivációk vegyes pontszámokat kaptak. Bár néhány válaszadó magasabb pontszámot adott ezekre a tényezőkre, a többség inkább közepes vagy alacsony fontosságúnak tartotta őket. Ez arra utal, hogy a földrajzi mobilitás a hallgatók kisebb részének játszik kiemelt szerepet a diplomás munkahely megválasztásában.

- **Nagyobb városban való munkavállalás:** A „nagyobb városban szeretnék dolgozni” motiváció viszonylag kiegyenlített megoszlást mutat. Azonban még itt is a válaszadók nagy része nem tekinti ezt kiemelkedő szempontnak.

2. Társadalmi Motivációk (TM)

- **Családi elvárások és támogatás:** Az olyan kérdések, mint „A családom elvárja, hogy diplomás legyek” és „A családom abban támogat, hogy megszerezsem a diplomámat” nagyon magas pontszámokat kaptak, ami azt jelzi, hogy a hallgatók számára a családi támogatás és elvárások jelentős motiváló tényezők. Különösen a „családom csak addig támogat, amíg tanulok” kérdés mutatja, hogy a hallgatók számára a családi háttér és anyagi támogatás kiemelkedően fontos a tanulmányaik során.
- **Társadalmi helyzet javítása:** A „többre akarom vinni, mint a szüleim” és a „szeretnék jobban élni, mint a szüleim” szintén fontos motivációs tényező volt. A hallgatók jelentős része azt reméli, hogy a diploma segít nekik társadalmi helyzetük javításában és anyagi előrelépésben.
- **Családi hagyományok továbbvitele:** Az olyan válasz, mint „Olyan munkát szeretnék, amellyel tovább viszem a családi hagyományokat”, kevesebb hallgatónál volt kiemelkedően fontos, de egyesek számára mégis központi szerepet játszik a családi értékek fenntartása.

3. Továbbtanulási Tervek (TT)

- **PhD vagy újabb diploma megszerzése:** A „PhD fokozatot szeretnék szerezni” és a „Teljesen más területen szeretnék újabb diplomát szerezni” válaszok azt mutatják, hogy a hallgatók kisebb része tervez további tanulmányokat, míg sokan a diploma megszerzése után inkább munkába állnának. Ez az eredmény arra utal, hogy a további diplomák vagy a doktori fokozat megszerzése kevésbé prioritás a hallgatók számára.
- **Magasabb képzési szintű továbbtanulás:** A „Magasabb képzési szinten szeretnék továbbtanulni” szintén vegyes eredményeket hozott. Bár vannak olyan hallgatók, akik érdeklődnek a továbbtanulás iránt, a többség inkább közepes fontosságúnak tartja ezt a célt.

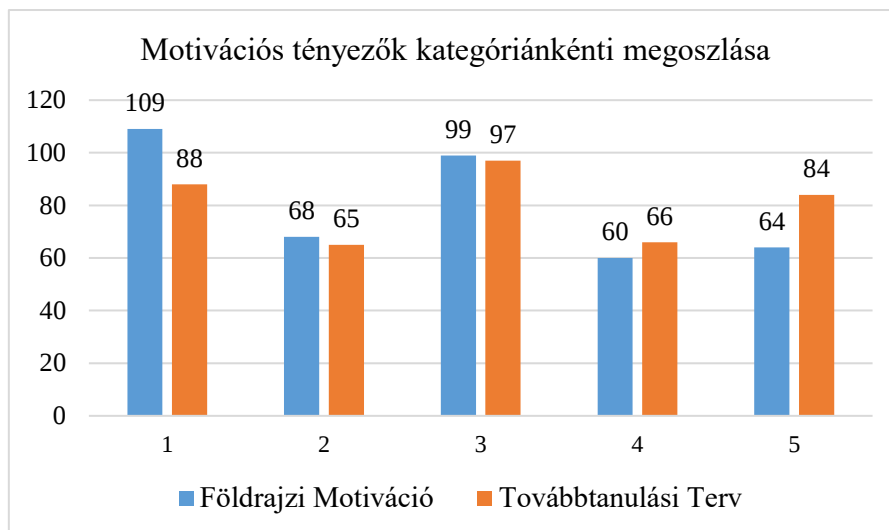
4. Munkaerőpiaci Kilátások

- **Munkaerőpiaci esélyek:** A „Hiszek benne, hogy jobb esélyeim lesznek a munkaerőpiacon a diplomámmal” kérdés magas pontszámokat kapott, ami azt mutatja, hogy a hallgatók nagy része a diploma megszerzését fontos tényezőnek tartja a munkaerőpiaci siker szempontjából. Ez megerősíti azt a feltételezést, hogy a diploma növeli az elhelyezkedési esélyeket és a hallgatók bizalmát a jövőbeli karrierlehetőségekben.

- **Elhelyezkedési nehézségek:** Az „én lakóhelyemen diplomával sincs esélyem elhelyezkedni” viszonylag közepes pontszámokat kapott, ami arra utal, hogy nem minden hallgató érzi úgy, hogy a diploma megszerzése automatikusan munkalehetőségekhez vezetne, különösen bizonyos régiókban.

A diagram alapján elmondható, hogy a hallgatók szak- és karrierválasztási motivációit nagyrészt a családi támogatás és elvárások, valamint a jobb munkaerőpiaci kilátások határozzák meg. A földrajzi tényezők kevésbé dominálnak, bár vannak olyan hallgatók, akik fontosnak tartják a külföldi vagy fővárosi munkalehetőségeket. A továbbtanulás és a PhD fokozat megszerzése kevésbé hangsúlyos, míg a társadalmi helyzet javítása és a pénzügyi előrelépés fontos célok a hallgatók számára. Az összegzést azonban torzítja az a tény, hogy a társadalmi motivációkra (TM) több kérdés irányult, mint a földrajzi motivációkra (FM) és a továbbtanulási tervekre (TT). Ez a kérdések mennyiségi aránya befolyásolhatja az összképet, mert a több TM-kérdés nagyobb súllyal jelenik meg az összesítésben, így a válaszadók válaszai ezekre a motivációkra hangsúlyosabbnak tűnhetnek.

Ehhez a kérdéshez kapcsolódóan érdekesnek találtam megvizsgálni azt is, hogy a hallgatók szak és karrier választását a fenti három tényező egymáshoz viszonyítva milyen mértékben befolyásolja. Mivel a társadalmi motivációkra több kérdés irányult, mint a földrajzi motivációkra (FM) és továbbtanulási tervekre (TT), torzíthatta volna az eredményeimet, ezért csak ez utóbbi két tényező (FM és TT) mennyiségi arányának összevetése látható. Összességében elmondható, hogy a földrajzi tényezőket a legtöbben kevésbé tartják fontosnak, egy kisebb, de jelentős csoport számára fontos szempont a továbbtanulás helyszíne. A továbbtanulási tervek általában közepesen voltak fontosak a válaszadók számára, a legtöbb hallgató közepes, vagy magas értéket adott ennek a kategóriának. Kutatásom elmélyítéseként egy következő vizsgálatban érdemesnek tartanám megvizsgálni azt, hogy a földrajzi motivációkat milyen tényezők befolyásolják (pl.: lakóhely, származás).

18. sz. ábra Motivációs tényezők kategóriánkénti megoszlása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

Szakválasztást befolyásoló tényezők

A 6. sz. melléklet 19. sz. ábráján az alábbi kategóriák alkotásával azt kívánom szemléltetni, hogy a szakválasztási döntéseket számos különböző tényező befolyásolja.

- **Felvételi követelmények és tanulmányi eredmények (1-2-3-4-6. kérdések)**

A diagram azt mutatja, hogy a felvételi követelmények és a tanulmányi eredmények jelentős befolyást gyakoroltak a szakválasztásra. Azok a diákok, akik számára fontos volt a könnyebb felvételi vagy a kevésbé kihívást jelentő érettségi tárgyak, nagyobb valószínűséggel választottak olyan szakokat, amelyek megfeleltek ezeknek a kritériumoknak.

- **Családi háttér és társadalmi tényezők (8-15-16-17.)**

A válaszok arra utalnak, hogy sok diák külső nyomást érzett, akár a szülei, akár a barátai részéről, hogy adott szakot válasszanak.

- **Földrajzi tényezők (9-10-11-12.)**

A helyszín közelsége is jelentős szempont volt a szakválasztásnál. Azok a diákok, akiknek fontos volt, hogy a városhoz közel tanuljanak vagy éppen távolabb kerüljenek otthonuktól, ezt a tényezőt magasra értékelték, jelezve, hogy a kényelmi és földrajzi szempontok is meghatározó szerepet játszottak a választásukban.

- **Pályaorientáció és szakmai információk (7-14)**

A hallgatók egy része inkább azért választotta a szakot, mert legalább ismert volt számukra, vagy pozitív információkat hallottak róla. Ez arra utal, hogy az alapos

tájékozódás és az információk elérhetősége hiányában sokan inkább az ismerős, jól hangzó szakokat részesítették előnyben.

- **Személyes érdeklődés és jövőbeli elhelyezkedési lehetőségek (13-14-18)**

Azok a hallgatók, akik tudatosan figyelembe vették a szak elvégzése utáni munkalehetőségeket, az elhelyezkedési esélyeket tartották fontosnak.

- **Finanszírozási lehetőségek (5.)**

Az állami támogatás fontossága szintén megjelent a válaszokban. Azok a diákok, akik államilag finanszírozott képzést kerestek, valószínűleg a pénzügyi korlátok miatt választottak olyan szakot, amely ezt a lehetőséget biztosította.

Összességében a diagram rámutat arra, hogy a hallgatók döntésben többféle tényező együttesen játszott szerepet, így a szakválasztás során a személyes érdeklődés mellett a felvételi követelmények, családi befolyás, földrajzi szempontok, szakmai információk és finanszírozási lehetőségek is meghatározó tényezők voltak.

Miért az EKKE?

A kutatásom eddigi eredményei alapján elmondható, hogy egy felsőoktatási intézmény kiválasztása összetett döntés, amelyet számos tényező befolyásolhat. A válaszadók visszajelzései alapján az intézményhez és annak kínálatához kapcsolódó személyes tapasztalatok, az anyagi megfontolások, a földrajzi elhelyezkedés, a családi háttér és az oktatási minőség mind hatással lehetnek arra, hogy egy hallgató miért választ egy adott egyetemet. A kérdőív 26. kérdése rávilágít azokra a szempontokra, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemet válasszák. Arra, hogy a válaszadók milyen mértékben tartották fontosnak ezeket a szempontokat döntésük meghozatala során, az alábbi megállapításokat tettem.

- A válaszadók többsége számára az EKKE választása során kevésbé voltak fontosak az egyes felsorolt tényezők. Bár voltak olyan szempontok, amelyek bizonyos mértékben hozzájárultak a döntéshez, a többség általában alacsonyabb fontossági szintre helyezte ezeket a tényezőket.
- Néhány tényező, mint például a közelség, a hallgatói élet minősége vagy az ösztöndíjak kedvezősége, magasabb pontszámokat kapott, de összességében nem voltak elsődlegesek a döntéshozatalban.

A 7. sz. melléklet, 20. sz. ábra tehát azt jelzi, hogy az egyetemi választás során más, a kérdőívben nem részletezett szempontok is szerepet játszhattak.

7.1.1. Kérdések és Összefüggések Elemzése

A dolgozatom során a hipotéziseim igazolásához kapcsolódóan az alábbi kérdéspárokat vizsgáltam. Az elemzések során célom az volt, hogy feltárjam a diákok motivációi, szakválasztási tényezői és munkahelyi elvárásai közötti esetleges összefüggéseket. Azonban a legtöbb vizsgált kérdéspár esetében nem találtam jelentős kapcsolatot, amely alátámasztotta volna a feltételezett hipotéziseket. Bár az alábbi kérdéspárok feldolgozása hozzájárult a kutatásomhoz, az eredmények azt mutatták, hogy a kérdések közötti összefüggések csak korlátozott mértékben támasztják alá a vizsgált feltételezéseket. Azokat a kapcsolatokat, amelyeket sikerült azonosítanom, az alábbiakban részletesen bemutatom az elemzés során.

H1: Feltételezem, hogy a fiatalokat elsősorban belső motivációjuk készíti arra, hogy továbbtanuljanak, nem pedig külső nyomás (pl. szülők elvárása):

21. kérdés: „A jelentkezést megelőzően kerestem információkat, és azok alapján magam hoztam meg a továbbtanulási döntésemet.” párosítva a 21. kérdés állításával: „A szüleim ragaszkodtak ahhoz, hogy jelentkezsek felsőoktatásba.”

A fenti kérdéspár összehasonlítása alapján nem mutatkozott szignifikáns összefüggés a két tényező között. A fiatalok válaszai azt tükrözték, hogy akik önállóan döntöttek a továbbtanulásról, azoknak a döntését a szülői nyomás nem befolyásolta jelentős mértékben. Az összefüggés hiánya véleményem szerint arra utal, hogy a fiatalok körében növekvő tendencia figyelhető meg az önálló döntéshozatalban, és a külső nyomás kevésbé befolyásolja a pályaválasztásukat. Ez a jelenség tapasztalatom szerint különösen fontos a mai generáció számára, akik nagyobb mértékben preferálják a saját érdeklődési területeiket és jövőbeli karrierlehetőségeiket a szülői elvárásokkal szemben.

H2: Feltételezem, hogy a fiatalok szakválasztását elsősorban az érdeklődésük határozza meg, de fontos számukra a piacképesség és a fizetési kilátások.

22. kérdés: „Szeretnék jobban élni/többet keresni, mint a szüleim.” párosítva a 21. kérdés állításával: „Olyan szakot választottam, ahol az érdeklődési területemnek megfelelő tárgyakat tanulhatok.”

Az adatelemzés során az egyik fő szempont az volt, hogy feltárjam, milyen arányban jelenik meg a fiatalok döntéseiben a jövőbeli fizetés iránti érdeklődés, illetve hogyan függ össze a jövőbeli kereseti lehetőségek és a választott szak iránti érdeklődés. A 8. sz. melléklet 1. sz.

táblán látható eredmények alapján a válaszadók eloszlása öt kategóriába sorolható (1-től 5-ig terjedő skálán, ahol 1 a legkevésbé, 5 pedig a leginkább érdeklődők csoportját jelöli).

Az adatok szerint a legnagyobb arányban az 5-ös kategóriába tartozó válaszadók vannak, akik nagy érdeklődést mutatnak a szakma jövőbeli kereseti lehetőségei iránt (57,78%). A legalacsonyabb érdeklődést a fizetés iránt a 2-es kategória mutatta, ahol csupán 2 válaszadó található (2%). Az eloszlás arra enged következtetni, hogy a diákok többsége fontosnak tartja a fizetést, de ez a tényező önmagában nem dominál minden választási szempont felett. A Pearson-féle Khi-négyzet-próba eredményei alapján a fizetés és az érdeklődés közötti kapcsolat szignifikánsnak bizonyult ($\chi^2=32,41$, $\chi^2=32,41$, $df = 16$, $p < 0,05$). Ez arra utal, hogy az érdeklődés mértéke statisztikailag szignifikáns összefüggést mutat a válaszadók fizetéshez való hozzáállásával. A Likelihood arány szintén közel szignifikáns volt ($p=0,109$), amely megerősíti, hogy a fizetés fontossága figyelemre méltó, bár nem minden esetben elsődleges tényező a szakválasztás során.

Az elemzés alapján megállapítható, hogy a válaszadók körében a magas fizetési lehetőségek fontos motivációs tényezőt jelentenek a szakválasztás során. Ezen eredmények azt tükrözik, hogy bár a diákok számára jelentős a fizetés, más tényezők, például az érdeklődés is szerepet játszanak a döntésben, ami alátámasztja a kutatásom második hipotézisét.

H3: Feltételezem, hogy a fiatalok elsősorban az interneten tájékozódnak a továbbtanulási lehetőségekről, de a család és a barátok véleménye szintén fontos.

Ennek igazolására a 27. kérdés válaszlehetőségeit – „Honnan tájékozódott a továbbtanulási döntéséhez?” (válaszlehetőségek: internet, család, barátok stb.) – összevettem a következő állításokkal:

- 26. kérdés: „Ismerősöm/családom ajánlotta”,
- 26. kérdés: „Úgy hallottam, kiváló a hallgatói élet/közösség.”
- 21. kérdés: „A jelentkezést megelőzően kerestem információkat, és azok alapján magam hoztam meg a továbbtanulási döntésemet.”

A válaszok alapján meg szeretném jegyezni, hogy a 27. kérdésnél adott „család” válaszlehetőség és a 26. kérdés „Ismerősöm/családom ajánlotta” válasza hasonló mintát mutatott, hiszen mindkét esetben a család szerepe jelenik meg információs forrásként. Az adatok azt tükrözték, hogy amennyiben a válaszadó családjára támaszkodott a tájékozódás során, úgy ez a válasz visszaköszött mindkét kérdésben. Ezen kérdések párosítása úgy vélem

fontos eleme volt annak vizsgálatában, hogy a diákok mennyire tekinthetők önálló döntéshozónak. Bár a család, mint forrás jelenléte esetenként együtt járt azzal, hogy a családi ajánlások befolyásolták a döntést, nem zárta ki a diákok önálló döntéshozatalát. Ugyanakkor ki szeretném emelni, hogy a külső források mellett az internet szerepe meghatározó a tájékozódásban, ami a H3 hipotézisem részben alátámaszthatja

H4: Feltételezem, hogy a fiatalok számára a leendő munkahelyükön a magas fizetés fontosabb tényező, mint az önmegvalósítás.

22. kérdés: „Szeretnék jobban élni/többet keresni, mint a szüleim.” párosítva a 21. kérdés Olyan szakot választottam, ahol az érdeklődési területemnek megfelelő tárgyakat tanulhatok.” állításával

Az elemzés alapján a fenti kérdéspár nem mutatott szignifikáns összefüggést, vagyis azok a fiatalok, akik többet szeretnének keresni, mint szüleik, nem feltétlenül választottak olyan szakot, amely teljes mértékben illeszkedik az érdeklődési területükhöz. Az eredmények alapján arra következtetek, hogy a fiatalok nem feltétlenül rendelik alá az érdeklődési területeiket a jövőbeli magas fizetés iránti vágyuknak. Ez alátámasztja azt az elképzelést, hogy az anyagi elvárások mellett az önmegvalósítás iránti igény is jelentős tényező lehet a továbbtanulási döntés során. Az összefüggés hiánya véleményem szerint arra utalhat, hogy a fiatalok többsége nem kizárólag anyagi szempontokat mérlegel a szakválasztásnál, hanem figyelembe veszi saját érdeklődési területeit is, ami némileg cáfolja ezt a hipotézisem.

kapcsolatokat, amelyeket sikerült azonosítanom, külön dokumentumban részletesen bemutatom az elemzés során.

Az alábbi kérdéspár nem kapcsolódik szorosan a kutatásom hipotéziseihez, mégis érdekesnek találtam vizsgálni, mert úgy gondoltam, különös összefüggésekre világíthat rá a válaszadók ambícióját illetően.

4. kérdés: „Édesanyja iskolai végzettsége” párosítva a 19. kérdés „Többre akarom vinni, mint a szüleim” állításával

A 9. sz. melléklet 2. sz. tábla adatai alapján arra a következtetésre jutottam, hogy az anya végzettsége jelentős hatással van arra, hogy a hallgatók mennyire érzik szükségét a szülőknél sikeresebb életút elérésének. Az általános iskolai végzettséggel rendelkező anyák gyermekei közül a legmagasabb arányban (50%) azok szeretnék „többre vinni”, akik erőteljesen

egyetértének az állítással, míg a középszintű iskolai végzettség (szakiskola és érettségi) esetében vegyesebbek az eredmények.

Az elemzés Pearson-féle Kí-négyzet eredménye szignifikáns ($\chi^2 = 27,48$, $df = 16$, $p = 0,036$), ami azt jelzi, hogy a válaszok megoszlása nem véletlenszerű. Az elemzés a likelihood arány ($p = 0,021$) és a lineáris trend is szignifikáns ($p = 0,011$), ami megerősíti, hogy az anyák iskolai végzettsége és a gyerekek törekvései között van összefüggés.

A válaszok összegzése alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a magasabb végzettségű anyák gyermekei közül kisebb arányban érzik szükségét a szülők sikerének meghaladását, különösen, ha az anyának főiskolai vagy egyetemi végzettsége van. Ez az eredmény utalhat arra, hogy a felsőfokú végzettségű anyák gyermekei már eleve magasabb társadalmi-gazdasági státusból indulnak, ami csökkentheti a „többre vivés” iránti motivációt.

7.2. Interjú értékelése

7.2.1. Interjú folyamatának bemutatása

Bemutatkozás, ráhangolódás

Az interjú kezdetén üdvözöltem a résztvevőket, és megköszöntem nekik, hogy jelentkeztek a feladatra. Annak érdekében, hogy megtörjem a jeget, és mindenki kényelmesebben érezze magát, egy rövid nyitójátékkal indítottam. A játék célja az volt, hogy mindenki bemutatkozhasson, de egy kis kreativitással és humorral oldva a hangulatot. Az első körben arra kértem mindenkit, hogy mutakozzon be, és mondjon el egy rövid történetet arról, hogy gyerekkorában milyen pályát képzelt el magának – akár valami komolyat, akár valami vicceset, amit akkoriban álmodott meg. Én kezdtem a sort, hogy megkönnyítsem a többiek számára az indulást: „Sziaztok, én Monoki-Simon Letícia vagyok, és amikor kicsi voltam, úgy gondoltam, hogy rendőr leszek leszek, mert mindig is szerettem dolgokat megkeresni, megtalálni, s azt hittem, minden rejtélyt én oldhatok majd meg.” Ezután mindenki sorban bemutatkozott, és megosztotta a saját gyerekkori „karriervízióját”. Néhányan elmesélték, hogy balerinák vagy énekesek szerettek volna lenni, míg mások vicces vagy meglepő történeteket hoztak fel. A játék segített oldani a feszültséget és egy jókedvű, nyitott légkört teremtett a beszélgetéshez. Emellett mindenkinek lehetősége volt bemutatkozni egy könnyedebb, informális módon, ami megkönnyítette az interakciót és a későbbi hozzászólásokat, valamint ráhangolta a résztvevőket

a résztvevőket a beszélgetés témájára, így mindenki nyitottabbá vált arra, hogy megossza személyes tapasztalatait és véleményét a további kérdésekkel kapcsolatban.

A cél ismertetése

A nyitókör után ismertettem a beszélgetés konkrét célját. Részletesen elmondtam, hogy a kutatásom a felsőoktatásban való továbbtanulás motivációit vizsgálja, különös tekintettel arra, hogy milyen külső (például családi elvárások, baráti tanácsok) és belső (például személyes érdeklődés, karriertervek) tényezők játszanak szerepet a döntéshozatal során. Elmondtam, hogy arra vagyok kíváncsi, hogyan élték meg ezt a döntési folyamatot, és milyen nehézségekkel szembesültek közben. Azt is hozzátettem, hogy az ő tapasztalataik segítenek abban, hogy átfogóbb képet kapjak erről a témáról, és ezek az információk fontos részét képezik majd a szakdolgozatomnak. Kifejtettem, hogy a fókuszcsoporthozos interjú célja az, hogy mindenki szabadon kifejezhesse gondolatait, és nincs jó vagy rossz válasz. Mindenki tapasztalata egyedi és értékes, és azzal, hogy megosztják egymással és velem, segítenek a kutatás gazdagításában. Arra bátorítottam őket, hogy nyugodtan mondják el a véleményüket, még akkor is, ha az eltér másokétól, mert az ilyen különböző nézőpontok teszik igazán gazdaggá a beszélgetést. Elmondtam, hogy bátran tehetnek fel kérdéseket is, ha valamit nem értenek, vagy ha többet szeretnének tudni a beszélgetés menetéről.

Adatvédelem és anonimitás biztosítása

Mindezek után rátértem az adatvédelemre és az anonimitásra. Biztosítottam a résztvevőket arról, hogy az interjú során elhangzottakat bizalmasan kezelem, és a kutatásom során a nevüket nem hozom nyilvánosságra. Elmondtam, hogy az interjút rögzíteni fogom, hogy a későbbiekben pontosan vissza tudjak térni a beszélgetés részleteire, de hangsúlyoztam, hogy a felvételek csak a kutatás céljára lesznek felhasználva, és az adatok anonimizált formában kerülnek feldolgozásra.

Nyitó kérdés

Az adatvédelem és az anonimitás kérdésének tisztázása után, elkezdtem feltenni az első, nyitottabb kérdéseket. A cél az volt, hogy minden résztvevő szabadon megoszthassa a véleményét és tapasztalatait, ezért igyekeztem a kérdéseket úgy megfogalmazni, hogy azok gondolkodásra és párbeszédre ösztönözzenek. Az első kérdés a továbbtanulási döntéseik motivációira vonatkozott, amire mindenki sorban válaszolt. Bátorítottam a csoportot arra, hogy ne csak a saját tapasztalataikat osszák meg, hanem reflektáljanak egymás válaszaikra is, ha valami felkeltette az érdeklődésüket. Ahogy a beszélgetés haladt előre, a kérdésekkel egyre

mélyebbre ástunk a témában. Kérdéseket tettem fel a külső tényezők – mint például a család, barátok és munkaerőpiaci kilátások – szerepéről is, hogy megtudjam, milyen mértékben befolyásolták ezeket a döntéseket. A résztvevők aktívan bekapcsolódtak a beszélgetésbe, néhányan egymás példáira reflektálva osztottak meg további gondolatokat.

Idővel a csoportban egyre felszabadultabb lett a légkör, ahogy a résztvevők ráéreztek a beszélgetés dinamikájára. Az eltérő vélemények és tapasztalatok színesítették a beszélgetést, és több alkalommal is lehetőség adódott arra, hogy mélyebb vitákba bocsátkozzunk bizonyos kérdések kapcsán, például az érdeklődés és a karrierlehetőségek közötti egyensúlyról. A beszélgetés zárásához közeledve összefoglaltam az eddig elhangzott főbb pontokat, és megkérdeztem a csoportot, hogy van-e még valami, amit szeretnének hozzátenni a témához. Végül megköszöntem a résztvevőknek a hozzájárulásukat, és biztosítottam őket arról, hogy az elhangzottak nagyban hozzájárulnak a kutatás sikeréhez.”

7.2.2. Az interjú eredményei

Az alábbiakban a fiatalok továbbtanulási motivációit és döntéseit feltáró interjúra adott válaszok értékelését mutatom be, különös tekintettel arra, hogy milyen belső és külső tényezők hatnak a pályaválasztásra. Az interjúk során a résztvevők részletesen beszámoltak arról, hogyan alakult továbbtanulási céljuk az évek során, milyen szerepe volt a családnak és barátoknak a döntésükben, illetve mennyiben játszottak szerepet saját érdeklődésük és a munkaerőpiaci lehetőségek a szakválasztásban. A kérdéseket úgy építettem fel, hogy ezekkel feltárjam, milyen forrásokból tájékozódtak a továbbtanulási lehetőségekről, hogyan kezelték a belső és külső elvárások közötti konfliktusokat, valamint mely tényezőket tartják fontosnak a karrierjük során, beleértve a fizetést és a munkahelyi környezetet. Az interjúalanyok válaszai alapján átfogó képet nyerhetünk arról, hogyan gondolkodnak a fiatalok jövőjükéről, és milyen irányelvek szerint hoznak döntéseket a továbbtanulással kapcsolatban.

Interjúkérdésekre adott válaszok összegzése

1. Hogyan alakult a továbbtanulási célod az évek során?

Az évek során a hallgatók továbbtanulási céljai egyre konkrétabbá váltak. Kezdetben általánosan érdekelte őket a tanulás, később azonban egyre inkább körvonalazódott bennük, hogy mely területek érdeklik igazán. A céljaik a szakmai fejlődés és a karrierlehetőségek felé irányultak. Kezdetben a kíváncsiság és az ismeretszerzés motiválta őket, de ahogy a döntés

ideje közeledett, egyre fontosabbá vált számukra a jövőbeli karrier lehetőségek és a piacképes tudás megszerzése.

2. A családot és barátok miként befolyásolták a továbbtanulási döntésed?

A család és barátok támogató szerepe fontos volt a hallgatók számára, de a végső döntést mindig maguk hozták meg. A család inkább a hosszú távú stabilitásra helyezte a hangsúlyt, míg a barátok személyes tapasztalatokat és gyakorlati tanácsokat osztottak meg. Egyes válaszadók arról számoltak be, hogy a család nagyobb nyomást helyezett a felsőoktatásra, míg mások inkább a független döntéshozatalt részesítették előnyben.

3. Mennyire befolyásolta az érdeklődésed a továbbtanulási döntésed?

Az érdeklődés döntő szerepet játszott a hallgatók döntésében. Úgy érezték, hogy hosszú távon csak akkor tudnak sikeresek lenni, ha szeretik azt, amit tanulnak. Bár a karrierlehetőségek is fontos szempontot jelentettek, a legfontosabb az volt számukra, hogy olyan szakot válasszanak, amely motiválja őket és leköti az érdeklődésüket.

4. Volt olyan helyzet, amikor a külső elvárások szembekerültek a belső motivációiddal? Ha igen, hogyan kezelted ezt?

Több esetben is előfordult, hogy a külső elvárások, például a család által javasolt biztonságosabb szakok konfliktusba kerültek a hallgatók belső motivációival. A többség végül saját érdeklődését és szenvedélyét követte, még akkor is, ha ez kezdetben kockázatosabbnak tűnt. Hosszas beszélgetések és mérlegelések után hozták meg saját döntésüket.

5. Mi motivált arra, hogy felsőoktatásban folytasd a tanulmányaidat?

A válaszadók többségét a tudás megszerzése és a szakmai fejlődés motiválta a továbbtanulásra. Emellett fontos szerepet játszottak a jobb karrierlehetőségek, a piacképes tudás megszerzése, és a magasabb fizetés elérésének lehetőségei is.

6. Milyen külső tényezők játszottak szerepet, és azok mennyire befolyásoltak a továbbtanulási döntésedben?

A munkaerőpiaci lehetőségek és a pénzügyi támogatások, például az ösztöndíjak, jelentős szerepet játszottak a hallgatók döntésében. Igyekeztek olyan szakokat választani, amelyek biztos karrierlehetőségeket és stabil jövőt kínálnak.

7. A jelenlegi szakod kiválasztásában a saját érdeklődésed vagy a karrierlehetőségek domináltak?

A válaszok alapján a hallgatók egyensúlyt kerestek az érdeklődésük és a karrierlehetőségek között. Fontosnak tartották, hogy olyan szakra jelentkezzenek, amely felkelti érdeklődésüket, de figyelembe vették a jövőbeli karrierlehetőségeket is.

8. Milyen forrásokat használtál, amikor a továbbtanulási lehetőségekről tájékozódtál?

Elsősorban az internetet használták, ahol egyetemi honlapok, rangsorok, fórumok és közösségi média csoportok nyújtottak számukra releváns információkat. Ezen kívül részt vettek nyílt napokon és személyes beszélgetések is hozzájárultak a döntéseikhez.

9. Melyik forrás volt számodra hitelesebb: a család és barátok tanácsai, vagy az online információk?

A legtöbben az online forrásokat tartották megbízhatóbbnak, mivel ezek objektív adatokra, például egyetemi statisztikákra épültek. A család és barátok tanácsai inkább személyes tapasztalatokon alapultak, de nem minden esetben általánosíthatók.

10. Mennyire fontos, hogy magas fizetésed legyen a leendő munkahelyeden?

A hallgatók számára a magas fizetés fontos tényező volt, de nem mindenáron. Úgy vélték, hogy a fizetésnek arányban kell állnia a munka értékével, de a munkahelyi elégedettség és a fejlődési lehetőségek is kulcsszerepet játszottak a választásukban.

11. Milyen egyéb tényezőket tartasz fontosnak a fizetésen kívül?

A munkahelyi légkör, a szakmai fejlődés lehetősége, a munka és magánélet egyensúlya, valamint a munka értelme és kihívásai mind fontos tényezők voltak számukra a fizetés mellett.

12. Ha választanod kellene egy jól fizető, de kevésbé vonzó munka és egy alacsonyabb fizetésű, de érdekesebb munka között, melyiket választanád és miért?

A válaszok vegyesek voltak: néhányan a jól fizető munkát választanák rövid távon, de hosszú távon keresnék a lehetőséget, hogy érdekesebb munkát találjanak. Mások inkább az érdekesebb, de alacsonyabb fizetésű munkát választanák, mivel úgy vélték, hogy hosszú távon csak akkor lehetnek elégedettek, ha szeretik azt, amit csinálnak.

Az interjú elemzése és értékelése

A fókuszcsoportos interjúk során kapott válaszokat kvalitatív módszerekkel dolgoztam fel, amely során tematikus elemzést végeztem. Az alábbi főbb témákat azonosítottam a válaszok alapján:

1. Belső motivációk és személyes célok

A résztvevők válaszaiból adódóan egyértelművé vált, hogy a továbbtanulásuk mögött elsősorban a személyes fejlődés és az önmegvalósítás iránti vágy állt. Számos válaszban megjelent, hogy a szakmai elhivatottság és a választott szak iránti érdeklődés dominált a döntéshozatalban. A válaszok azt mutatták, hogy a tanulás mélyebb megértése és az adott szakmában való fejlődés lehetősége erős motivációs tényező volt. Több résztvevő hangsúlyozta, hogy a szakmai érdeklődésük vezérelte őket, még akkor is, ha a karrierlehetőségek is fontos szerepet játszottak.

Az egyik válaszadó kiemelte: „Mindig is érdekelt, amit ezen a szakon tanulni lehet, és bár fontos volt, hogy milyen karrierlehetőségeim lesznek, leginkább az számított, hogy tényleg érdekeljen és szeressem, amit csinálok.

2. Külső tényezők befolyása

A külső tényezők, például a munkaerőpiaci lehetőségek és az anyagi támogatás, szintén fontos szerepet játszottak a döntéshozatalban. Számos válaszban megjelent, hogy bár a résztvevők belső motivációi erősebbek voltak, a külső tényezők, mint az ösztöndíjak vagy a piacképes szakmák, megerősítették döntésüket. A válaszadók ugyanakkor hangsúlyozták, hogy ezek a tényezők inkább csak kiegészítő szerepet játszottak.

Az egyik résztvevő így fogalmazott: „A munkalehetőségek is sokat nyomtak a latban, mert olyan területet akartam választani, amivel könnyen el tudok helyezkedni. Viszont ezek inkább csak megerősítettek a döntésemben, nem ezek voltak a fő szempontok.”

3. Család és barátok hatása

A család és a barátok befolyása szintén megjelent, de érdekes módon ezek a válaszok vegyes képet mutattak. Több résztvevő elmondta, hogy bár a családtagok támogatták döntésüket, nem gyakoroltak rájuk nagy nyomást. Másoknál a szülők elvárásai hangsúlyosabbak voltak, különösen a diploma megszerzése kapcsán, de ez nem minden esetben jelentett közvetlen befolyást a szakválasztásra.

Egy résztvevő így válaszolt: „Az egyetemet apukám nagyon szerette volna, de nem erőltette rám. A szakot viszont teljesen a saját érdeklődésem alapján választottam.”

4. Munkaerőpiaci elvárások és karrierlehetőségek

A résztvevők válaszaiból kiderült, hogy a munkaerőpiaci lehetőségek fontosságát mindannyian figyelembe vették, de ennek szerepe személyenként változott. Néhányan kiemelték, hogy a piacképes szakmák biztosították számukra a jövőbeni karrierbiztonságot, míg mások inkább az érdeklődésüket helyezték előtérbe. Az anyagi biztonság és a jövőbeni karrierlehetőségek tehát fontos tényezők voltak, de nem minden résztvevő számára jelentettek elsődleges motivációt.

Egy válaszadó megjegyezte: „Fontos, hogy jól keressek, de nem mindenáron. Inkább arra figyelek, hogy legyen biztos anyagi hátterem, de közben olyan munkát csináljak, amit szeretek.”

5. Az internet és a személyes források összehasonlítása

A továbbtanulási lehetőségekről való tájékozódás során az internet egyértelműen elsődleges információforrás volt a válaszadók számára. Az online források, mint az egyetemi honlapok és rangsorok, objektív adatokkal szolgáltak, míg a család és barátok véleménye inkább érzelmi

alapú segítségként jelent meg. A résztvevők többsége az internetes forrásokat hitelesebbnek és átfogóbbnak tartotta, de a személyes tanácsok is fontosak voltak a döntéshozatal során.

Egy válaszban így szerepelt: „Az internetes infókat hitelesebbnek gondoltam, mert azok konkrét adatokra és hivatalos forrásokra támaszkodtak. A barátaim véleménye inkább csak támpont volt, de végül az online források alapján hoztam meg a döntésem.”

Összegzés

Az interjúk során kapott válaszok alapján egyértelmű, hogy a továbbtanulási döntések háttérében sokszor komplex, többtényezős folyamat áll. A belső motivációk, a személyes érdeklődés és a szakmai kihívások mellett a külső tényezők – mint a munkaerőpiaci lehetőségek és a családi támogatás – szintén jelentős hatást gyakoroltak a döntéshozatalra. A válaszokból kiderült, hogy a résztvevők a döntési folyamat során képesek voltak egyensúlyt találni az egyéni preferenciák és a külső elvárások között, miközben nagy hangsúlyt fektettek az objektív információk megszerzésére is.

8. Következtetés, javaslatok

Kutatásomnak az volt a célja, hogy feltárjam a felsőoktatásba felvételt nyert hallgatók továbbtanulási motivációit, különös tekintettel a szakválasztásra és a leendő munkahelyekkel kapcsolatos elvárásokra. Az interjúk és kérdőíves felmérések alapján megvizsgáltam, hogy milyen belső és külső tényezők hatnak a hallgatók döntéseire. Az elemzés során négy hipotézist állítottam fel, amelyekkel a kutatás fő kérdéseire kerestem a választ.

8.1. A hipotézis-vizsgálat eredményei

H1: A fiatalokat elsősorban belső motivációjuk, mintsem külső nyomás (pl. szülők elvárása) készíti arra, hogy továbbtanuljanak.

Ez a hipotézis részben igazolódott. A kutatás alapján kiderült, hogy bár a fiatalokat jelentősen befolyásolják külső tényezők, mint a szülők és a barátok véleménye, a belső motiváció – különösen a személyes érdeklődés és az önmegvalósítás vágya – döntő szerepet játszik a továbbtanulási döntésekben. Ugyanakkor a szülői támogatás és elvárások is jelentős mértékben befolyásolták a fiatalok választásait, különösen a szakválasztásnál.

H2: A fiatalok szakválasztását elsősorban az érdeklődésük határozza meg, de fontos számukra, hogy a szak piacképes legyen.

Ez a hipotézis teljes mértékben igazolódott. A hallgatók válaszai alapján kiderült, hogy a szak iránti érdeklődésük volt az elsődleges tényező a szak kiválasztásakor, ugyanakkor a munkaerőpiaci kilátások, például a fizetési lehetőségek és a szakma piacképessége is fontos szerepet játszott a döntéshozatalban. Azonban a pénzügyi tényezők általában másodlagosak voltak az érdeklődés mögött.

H3: A fiatalok elsősorban az interneten tájékozódnak a továbbtanulási lehetőségekről, de a család és a barátok véleménye is fontos.

Ez a hipotézis szintén igazolódott. A kutatás eredményei azt mutatták, hogy az internet kiemelkedő forrása volt a tájékozódásnak, különösen a szakok és egyetemek kiválasztásánál. Ugyanakkor a személyes források, például a család és a barátok tanácsai, szintén jelentős szerepet játszottak a végső döntésben, különösen a hitelesség és a gyakorlati tapasztalatok megosztása révén.

H4: A fiatalok számára a leendő munkahelyüknél a magas fizetés a legfontosabb tényező, nem annyira az önmegvalósítás

Ez a hipotézis nem teljes mértékben igazolódott. Bár a hallgatók körében a fizetés valóban fontos szempont, az önmegvalósítás iránti igény szintén jelentős tényező a munkahely kiválasztásakor. Az interjúk válaszai azt mutatják, hogy a hallgatók hajlandóak kompromisszumot kötni a fizetés terén, ha a munka érdeklődési körükhöz igazodik, és szakmai fejlődést, kreatív kihívásokat vagy hosszú távú megelégedettséget kínál. Számos válaszadó kifejezte, hogy az érdekes és értelmes munka, amely lehetőséget ad az önmegvalósításra és a személyes fejlődésre, akár elsődleges szemponttá is válhat, míg a magas fizetést inkább másodlagos tényezőként kezelik.

8.2. Javaslatok

A kutatás eredményei alapján a következő javaslatokat fogalmaznám meg az oktatási intézmények és pályaaorientációs szakemberek számára:

- Mivel a hallgatók számára az önmegvalósítás és az érdeklődés fontos tényező, az egyetemeknek és iskoláknak érdemes lenne hangsúlyt fektetniük arra, hogy segítsék a diákokat saját érdeklődési körük felfedezésében és kibontakoztatásában.
- Kutatásomban kimutattam, hogy a diákok számára fontosak a munkaerőpiaci információk. Az oktatási intézmények pályaaorientációs szolgáltatásainak fejlesztésével, a piaci trendek

ismertetésével és karrierlehetőségek bemutatásával segíthetik a hallgatók megalapozott döntéshozatalát.

Felhasznált irodalom

1. **Ablonczyné Mihályka L., Pongrácz A.** (2020): Gondolatok a motivációról vállalati kontextusban. In Kecskés P. (szerk.): Nemzeti kultúrák érték- és normaközpontú vizsgálata – Tanulmányok II. Győr.
https://ntk.sze.hu/images/Kutat%C3%A1s/EFOP_II.%20Tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tet_2020.pdf Letöltve: 2023. november 8.
2. **Bakacsi, Gy.** (2004): Szervezeti magatartás és vezetés. Aula Kiadó Kft., Budapest.
3. **Balla, G. T.** (1995): Nevelésszociológiai ismeretek: moduláris rendszerben. Gödöllői Agrártudományi Egyetem, Gödöllő.
4. **Bekéné Zelencz K.** (2012): A tanulási motiváció kialakulását segítő pedagógus attitűdök. Új pedagógiai szemle, 62(9-10).
https://epa.oszk.hu/00000/00035/00154/pdf/EPA00035_upsz_2012_09-10_141-144.pdf Letöltve: 2024. február 21.
5. **Borbély-Pecze T. B., Fazakas I., Juhász Á.** (2022): Pályaválasztás, pályaorientáció, pályaedukáció. ELTE Eötvös Kiadó.
https://www.researchgate.net/publication/361951671_Palyavavalasztas_Palyaorientacio_Palyaeducacio_ISBN_9786155048708_208_p Letöltve: 2023. október 16.
6. **Dobák, M.** (2016): Vezetés és szervezés (elektronikus dokumentum): Szervezetek kialakítása és működtetése. <https://mersz.hu/kiadvany/147> Letöltve 2023. október 1.,
7. **Csirszka J.** (1966): Pályalélektan. Gondolat Kiadó, Budapest.
8. **Domszky A.** (1994): A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata. Pont Kiadó, Budapest.
9. **Dobák M.** (2016): Vezetés és szervezés [elektronikus dokumentum]. Akadémiai Kiadó, Budapest. <https://mersz.hu/kiadvany/147> Letöltve: 2023. október 1.
10. **Fazakas I.** (2017): Pályaorientáció az iskolában – célja, tartalma, módszerei, lehetőségei. In Szilágyi I. (szerk.): Szöveggyűjtemény a szociálpedagógus-képzés kurzusaihoz. Líceum Kiadó, Eger
11. **Gősiné Greguss A., Bányai É.** (2006): A motiváció. In Oláh A. (szerk.): Pszichológiai alapismeretek. Bölcsész Konzorcium, Budapest.
<https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf> Letöltve: 2023. szeptember 30.
12. **Hegy-Halmos N.** (2018): Mi a pálya? Az iskolai pályaorientáció szerepe és gyakorlata a hazai gimnáziumokban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

https://www.eltereader.hu/media/2018/05/Hegy_i_Halmos_Mi_a_palya_READER.pdf

Letöltve: 2023. október 29.

13. **Hofmeister-Tóth Á.** (2017): A fogyasztói magatartás alapjai [elektronikus dokumentum]. Akadémiai Kiadó, Budapest. <https://mersz.hu/kiadvany/241/> Letöltve: 2023. október 16.
14. **Hunt, J.** (1988): Cél-motiváció elmélet. In Németh, T. & Takács, I. (Szerk.), MTU 2021 Conf Proceedings (pp. 478-482). http://publicatio.uni-sopron.hu/2352/1/MTU_2021_Conf_Proceedings_SOE_LKK_s9_Nemeth_Takacs.pdf Letöltve 2023. október 16.,
15. **Józsa K.** (2000): Az iskola és a család hatása a tanulási motivációra. Iskolakultúra, 2000/8. http://epa.niif.hu/00000/00011/00040/pdf/iskolakultura_EPA00011_2000_08_069-082.pdf Letöltve: 2024. február 21.
16. **Kenderfi M.** (2011): Pályaorientáció [digitális tankönyv]. Szent István Egyetem, Gödöllő. <https://docplayer.hu/4067071-Palyaorientacio-dr-kenderfi-miklos.html> Letöltve: 2023. október 16.
17. **Kenderfi M.** (2012): A pályaorientáció folyamata és korszerű értelmezése. In Szilágyi K. (szerk.): A pályaorientáció szerepe a társadalmi integrációban. https://tatk.elte.hu/dstore/document/1547/Szilagyi_A_palyaorientacio_szerepe.pdf Letöltve: 2023. október 16.
18. **Koltói-Kiss, G.** (2020): Pályafejlődési elméletek a modern karriertanácsadásban. <http://real.mtak.hu/142561/1/article-p581.pdf> Letöltve 2023. október 30.,
19. **Láczay M., Juhász Cs.** (2007): Motiváció és teljesítményértékelés. In Hajós L., Berde Cs. (szerk.): Emberi erőforrás gazdálkodás. Debreceni Egyetem Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen. <https://docplayer.hu/423302-Emberi-eroforras-gazdalkodas.html> Letöltve: 2023. október 1.
20. **Maslow, A. H.** (1943): A Theory of Human Motivation. Psychological Review. <https://docplayer.hu/423302-Emberi-eroforras-gazdalkodas.html> Letöltve: 2023. november 3.
21. **Pásku J.** (2015): „Nekem például mihez van tehetségem?” – A pályaorientáció és a tehetséggondozás kapcsolódási pontjai. Életpálya-tanácsadás folyóirat, 5. sz. https://epa.oszk.hu/02500/02512/00010/pdf/EPA02512_eletpalya_tanacsadas_2015_05_08-14.pdf Letöltve: 2023. október 16.

22. **Réthy E.** (2003): Motiváció, tanulás, tanítás: Miért tanulunk jól vagy rosszul? Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
23. **Semperger P.** (2005): Pályaorientáció. Nemzeti Szakképzési Intézet, Budapest.
24. **Szilágyi K.** (2005): A fiatalok és felnőttek pályaorientációs és karrierépítési készségeinek szintje fejlesztésének lehetőségei. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
<https://mek.oszk.hu/06500/06515/06515.pdf> Letöltve: 2023. október 16.
25. **Szilágyi K.** (2007): Munka-pályatanácsadás mint professzió. Kollégium Kft., Budapest.
26. **Tóthné Sikora, G.** (2004): Motiváció, ösztönzés, javadalmazás. In Tóthné Sikora, G. (Szerk.), Humán erőforrások gazdaságtana, Bíbor Kiadó, Miskolc.
27. **Zakar A.** (1988): Pályaválasztási elméletek. Tankönyvkiadó, Budapest.

Ábrák és táblák jegyzéke

1. sz. ábra Maslow piramis
 2. sz. ábra A Maslow-elmélet alapján létrehozott piramis a szükségletek hierarchiájáról
 3. sz. ábra Válaszadók nemek szerinti megoszlása
 4. sz. ábra A kutatásban résztvevők földrajzi elhelyezkedése
 5. sz. ábra Lakóhely szerinti megoszlás, településforma szerint
 6. sz. ábra Szülők legmagasabb iskolai végzettsége
 7. sz. ábra Szülők gazdasági aktivitása
 8. sz. ábra Középiskola típusa
 9. sz. ábra Végzettséggel rendelkezők/nem rendelkezők aránya
 10. sz. ábra Végzettségi típusok megoszlása
 11. sz. ábra Korábbi végzettségek részletes bontása
 12. sz. ábra Az EKKE helyezése a hallgatók felvételi preferencia listáján
 13. sz. ábra A hallgatók felvételi pontszámának megoszlása
 14. sz. ábra Ma is ugyan azt a döntést hoznák meg?
 15. sz. ábra A hallgatók által választott képzési helyszínek megoszlása
 16. sz. ábra Szakválasztást befolyásoló tényezők
 17. sz. ábra A hallgatók továbbtanulási és karrierterveit befolyásoló tényezők
 18. sz. ábra Motivációs tényezők kategóriánkénti megoszlása
 19. sz. ábra Szakválasztást befolyásoló tényezők
 20. sz. ábra Miért az EKKE?
-
1. sz. tábla A szakválasztási érdeklődés és a jövőbeli kereseti kilátások összefüggései
 2. sz. tábla Az édesanya iskolai végzettsége és a magasabb célok elérésére irányuló motiváció kapcsolata

Mellékletek

1. sz. melléklet

2024. 10. 19. 20:01

Továbbtanulási motiváció a felsőoktatásban

Továbbtanulási motiváció a felsőoktatásban

Kedves Hallgató!

Monoki-Simon Leticia vagyok, Magyar Agrár- és Élelmudományi Egyetem Emberi erőforrás tanácsadó mesterszakos hallgatója. Közönöm, hogy részt vesz a továbbtanulási motivációjával kapcsolatos kutatásban, melynek kitöltésével hozzájárul ahhoz, hogy szakdolgozatomban a felsőoktatási döntéseket befolyásoló tényezőket feltárjam. Válaszai nagyon értékesek, hiszen hozzájárulhatnak a továbbtanulási lehetőségek és támogatások fejlesztéséhez. A kérdőív kitöltése várhatóan kb. 10 percet vesz igénybe. Kérjem, vegye figyelembe, hogy a kérdőív kitöltése anonim, a választás bizalmasan lesznek kezelve.

simonleticia53@gmail.com [Switch account](#)

Not shared

1. Neme

○ N5

○ Férif

2. Állandó lakhelye (megye)

☐ Bács-Kiskun vármege

☐ Baranya vármegye

○ Békés vármegye

☐ Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye

☐ Csongrád-Csanád vármegye☐ Fejér vármegye☐ Győr-Moson-Sopron vármegye☐ Hajdú-Bihar vármegye☐ Heves vármegye

☐ Jász-Nagykun-Szolnok vármegye

☐ Komárom-Esztergom vármegye☐ Nógrád vármegye☐ Pest vármegye☐ Somogy vármegye☐ Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye☐ Tolna vármegye☐ Vas vármegye☐ Veszprém vármegye☐ Zala vármegye

3. Állandó lakhelye (településtípus)

☐ Εδώ

☐ Megyeszékhely☐ Egyéb város☐ Falu, község

☐ Tanya, kisközség

☐ Nem tudja☐ Nem válaszol

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSegZno3I2ikvk2cJiuHq0vd2ohXnl30-BOCztmZJ-vPicbbXw/viewform>

1/11

4. Édesanyja legmagasabb iskolai végzettsége?

- ☐ Általános iskola
- ☐ Szakiskola
- ☐ Érettségi
- ☐ Érettségi + szakma
- ☐ Főiskola/egyetem

5. Édesapja legmagasabb iskolai végzettsége?

- ☐ Általános iskola
- ☒ Szakiskola
- ☐ Érettségi
- ☐ Érettségi + szakma
- ☐ Főiskola/egyetem

Clear selection

6. Édesanyja gazdasági aktivitása?

- ☐ Alkalmazott
- ☐ Vállalkozó
- ☐ Alkalmi munkás
- ☐ Nyugdíj mellett dolgozik
- ☐ Munkanélküli
- ☐ Nyugdíjas
- ☐ Eltartott
- ☐ Other:

7. Édesapja gazdasági aktivitása?

- ☐ Alkalmazott
- ☐ Vállalkozó
- ☐ Alkalmi munkás
- ☐ Nyugdíj mellett dolgozik
- ☐ Munkanélküli
- ☐ Nyugdíjas
- ☐ Eltartott
- ☐ Other:

8. Milyen típusú középiskolában érettségizett?

- ☐ Gimnázium, 4 osztályos
- ☐ Gimnázium 5 osztályos, idegennyelvi évvel
- ☐ 6-8 osztályos középiskola/kéttannyelvű gimnázium
- ☐ Szakközépiskola/Szaggimnázium
- ☐ Other:

9. Szerzett már valamilyen végzettséget?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

10. Ha igen, milyen típusú végzettséget szerzett?

- ☐ BA/BSc végzettséget
- ☐ MA/MSc végzettséget
- ☐ FSZ/FOSZ végzettséget
- ☐ Középfokú OKJ-s képzettséget
- ☐ Other:

11. Nevezze meg az iskolai végzettségét:

Your answer

12. Közvetlenül érettségi után vették fel a felsőoktatásba?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

13. Ha nem az érettségi után azonnal nyert felvételt, akkor ennek mi volt az oka?

- ☐ Nem vettek fel elsőre
- ☐ Dolgoztam
- ☐ Újra érettségiztem/emelt szintű érettségit tettem
- ☐ Külföldön voltam
- ☐ Más felsőoktatási intézményből jöttem
- ☐ Önkénteskedtem
- ☐ Családot alapítottam
- ☐ Tanultam

14. Hányadik helyen jelölte az intézményünk szakját, amelyre felvételt nyert?

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4

15. Melyik képzési helyre nyert felvételt?

- ☐ Eger
- ☐ Jászberény

16. Milyen pontszámmal vették fel?

- ☐ 50-75
- ☐ 76-100
- ☐ 101-150
- ☐ 151-200
- ☐ 201-250
- ☐ 251-300
- ☐ 301-350
- ☐ 351-400
- ☐ 401-450
- ☐ 451-500

17. Milyen szállása van az egyetemi városában?

- ☐ Kollégium
☐ Albérlet
☐ Bejárós vagyok
☐ Helyi lakos vagyok
☐ Családon belül oltottuk meg
☒ Other:

Clear selection

18. Választaná most is, ma is az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemet a tanulmányaihoz?

- ☐ Igen
☐ Nem
☐ Nem vagyok biztos benne

19. Jelölje 5 fokozatú skálán, hogy az alábbi állítások mennyire igazak Önre! (1=nem értek egyet, 5=teljes mértékben egyetértek)

	1	2	3	4	5
Már középiskolás koromban sokat beszélgettem a szüleimmel/barátaimmal arról, hogy milyen szakmát/foglalkozást válasszak.	☐	☐	☐	☐	☐
A középiskolás éveim alatt már célom volt, hogy ezen a szakon tanuljak tovább.	☐	☐	☐	☐	☐
Sokat olvastam/tájékozódtam a szakommal kapcsolatban, és a vele betölthető munkakörökről.	☐	☐	☐	☐	☐
Szabadidőmben kipróbáltam magam a szakomhoz kapcsolódó tevékenységekben. (szakkörök, iskolai programok, önkéntes tevékenység, otthoni munka, családi program stb.)	☐	☐	☐	☐	☐
Utána néztem, hogy milyen tudásnak van értéke a munkaerőpiacon és ahhoz választottam szakot.	☐	☐	☐	☐	☐
Részt vettem pályasorientációs foglalkozáson/tanácsadáson és az ott tapasztaltak alapján választottam szakot.	☐	☐	☐	☐	☐
A jelentkezést megelőzően kerestem információkat és azok alapján magam hoztam meg a továbbtanulási döntésemet.	☐	☐	☐	☐	☐
Olyan szakot választottam, ahol az érdeklődési területeimnek megfelelő tárgyakat tanulhatok.	☐	☐	☐	☐	☐
Olyan szakot választottam, amelyet tudom, hogy képes leszek elvégezni.	☐	☐	☐	☐	☐
A szüleim ragaszkodtak ahhoz hogy jelentkezsek felsőoktatásba.	☐	☐	☐	☐	☐

20. Jelölje 5 fokozatú skálán, hogy az alábbi állítások mennyire igazak Önre! (1=nem értek egyet, 5=teljes mértékben egyetértek)

	1	2	3	4	5
A diploma után szeretnék egy nagyobb városban munkát szerezni. (FM)	☐	☐	☐	☐	☐
A továbbtanuláshoz teljes mértékben magamnak kell finanszírozzom. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
A diploma megszerzése után külföldön szeretnék dolgozni. (FM)	☐	☐	☐	☐	☐
A családom abban támogat, hogy megszerezem a diplomámat. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
A diplomaszerezés után még tovább szeretnék tanulni a végzettségemnek megfelelő szakterületen. (TT)	☐	☐	☐	☐	☐
Csak az első diplomámat tudja támogatni a családom. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
A tanulmányaim befejeztével bármilyen munkát vállallak majd, lényeg, hogy dolgozzak. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
PhD fokozatot szeretnék szerezni. (TT)	☐	☐	☐	☐	☐
Mindenképpen a diplomámnak megfelelő szakmában szeretnék elhelyezkedni. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
Magasabb képzési szinten szeretnék továbbtanulni a diploma után. (TT)	☐	☐	☐	☐	☐
A családom csak addig támogat, amíg tanulok. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
Teljesen más területen szeretnék újabb diplomát szerezni. (TT)	☐	☐	☐	☐	☐
Azt tervezem, hogy hazaköltözzök a diplomaszerezés után. (FM)	☐	☐	☐	☐	☐
Szeretnék jobban élni/többet keresni, mint a szüleim. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
Hízok benne, hogy jobb esélyeim lesznek a munkaerőpiacon a diplomámmal. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
Az én lakóhelyemen diplomával sincsen esélyem elhelyezkedni. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
Többre akarom vinni, mint a szüleim. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
A családom					

eivarja, hogy diplomás legyek. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
Olyan munkát szeretnék, amellyel tovább viszem a családi hagyományokat. (TM)	☐	☐	☐	☐	☐
A diplomám megszerzése után a fővárosban szeretnék dolgozni.	☐	☐	☐	☐	☐
A diplomám megszerzése után külföldön szeretnék dolgozni.	☐	☐	☐	☐	☐
szeretnék dolgozni.					

21. Az alábbi állítások meghatározták-e a döntését a választott SZAKJÁVAL kapcsolatban? (Jelölje 5 fokozatú skálán mennyire jellemző Önre az állítás! 1=nem értek egyet; 5=teljes mértékben egyet értek.)

	1	2	3	4	5
Az volt a fő, hogy a pontszámom elég legyen a választott szakra való felvételhez.	☐	☐	☐	☐	☐
A középiskolában választott fakultáció meghatározta milyen szakra jelentkeztem.	☐	☐	☐	☐	☐
Számomra fontos volt, hogy ne kelljen emeltszintű érettségi a szakhoz.	☐	☐	☐	☐	☐
Meghatározó volt, hogy milyen érettségi tárgyakat kértek a jelentkezéshez.	☐	☐	☐	☐	☐
Államilag finanszírozott legyen a képzés.	☐	☐	☐	☐	☐
Ne kelljen olyan tantárgyakat tanulni, amelyeket középiskolában sem szerettem.	☐	☐	☐	☐	☐
Nem volt sok információ a szakokról, ezt legalább ismertem.	☐	☐	☐	☐	☐
A testvérem/szüleim/tanárom javaslata.	☐	☐	☐	☐	☐
Nem is a szakot választottam igazán, hanem a várost.	☐	☐	☐	☐	☐
Nem is a szakot választottam igazán, hanem hogy távol kerüljek otthonról.	☐	☐	☐	☐	☐
Nem is a szakot választottam igazán, hanem hogy közel maradjak az otthonomhoz.	☐	☐	☐	☐	☐
Nem is a szakot választottam, hanem az intézményt.	☐	☐	☐	☐	☐
A választott szakommal jó esélyeim lesznek elhelyezkedni.	☐	☐	☐	☐	☐
Jókat hallottam a szakomról.	☐	☐	☐	☐	☐
A szüleim jobban akarták, hogy erre a szakra jelentkezsek, mint én.	☐	☐	☐	☐	☐
Az osztálytársaim is ide jelentkeztek.	☐	☐	☐	☐	☐
Barátaim már itt tanulnak.	☐	☐	☐	☐	☐
Munkáttartóm írta elő.	☐	☐	☐	☐	☐

22. Milyen forrásból finanszírozza a tanulását?

- ☐ A család finanszírozza
- ☐ Dolgozom
- ☐ Diákhitelt vettem/veszek fel
- ☐ Other:

23. Az alábbi versenyek közül melyiken érte el az itt felsorolt helyezések valamelyikét?

- ☐ Diákolimpián első 3 helyezés
- ☐ Országos sportversenyen első 3 helyezés
- ☐ Nemzetközi sportversenyen - Euróabajnokság - első 3 helyezés
- ☐ Nemzetközi sportversenyen - Világabajnokság - első 3 helyezés
- ☐ Nemzetközi sportversenyen - Olimpián - részvétel
- ☐ OKTV versenyen első 3 helyezés
- ☐ Más tudományos versenyen első 3 helyezés
- ☐ Városi/megyei művészeti tevékenység első 3 helyezés KIÁLLÍTÁS
- ☐ Városi/megyei művészeti tevékenység első 3 helyezés KONCERT
- ☐ Városi/megyei művészeti tevékenység első 3 helyezés DRÁMA/SZÍNHÁZ
- ☐ Országos művészeti tevékenység első 3 helyezés KIÁLLÍTÁS
- ☐ Országos művészeti tevékenység első 3 helyezés KONCERT
- ☐ Országos művészeti tevékenység első 3 helyezés DRÁMA/SZÍNHÁZ
- ☐ Egyik sem

24. Jelölje, hogy az alábbi tényezők mennyire járultak hozzá ahhoz, hogy az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemet válassza! (1=egyáltalán nem volt fontos, 5=nagyon fontos volt)

	1	2	3	4	5
közel van a lakóhelyemhez	☐	☐	☐	☐	☐
ismerősöm/családom ajánlotta	☐	☐	☐	☐	☐
a tanárom javasolta	☐	☐	☐	☐	☐
voltam a egyetem nyílt napján és megtetszett	☐	☐	☐	☐	☐
tetszik a város	☐	☐	☐	☐	☐
voltak az egyetemről az iskolánkban bemutatkozni (road-show), és akkor tetszett meg	☐	☐	☐	☐	☐
itt olcsóbb a képzés	☐	☐	☐	☐	☐
jók a sportolási lehetőségek	☐	☐	☐	☐	☐
kedvezőek az ösztöndíjak	☐	☐	☐	☐	☐
jók a kollégiumi férőhelyek	☐	☐	☐	☐	☐
tanárok felkészültsége/önéletrajza	☐	☐	☐	☐	☐
érdekelnek az intézményben folyó kutatások	☐	☐	☐	☐	☐
kiemelkedő a hallgatók tudományos tevékenysége (TDK)	☐	☐	☐	☐	☐
van diákmunka lehetőség	☐	☐	☐	☐	☐
jó lehetőségnek tartottam a szakkollégiumot/roma szakkollégiumot	☐	☐	☐	☐	☐
kutatók éjszakája programon tetszett meg	☐	☐	☐	☐	☐
megtetszettek a egyetem épületei, felszereltsége	☐	☐	☐	☐	☐
részt vettem egyetem által szervezett programon/versenyen és akkor tetszett meg	☐	☐	☐	☐	☐
régóta terveztem, hogy ide jelentkezem	☐	☐	☐	☐	☐
úgy hallottam kiváló a hallgatói élet/közösség	☐	☐	☐	☐	☐
az Educatio Kiállításon tetszett meg	☐	☐	☐	☐	☐
már a szüleim is ide jártak	☐	☐	☐	☐	☐
előkészítőre jártam ide (nyelvi/érettségi)	☐	☐	☐	☐	☐
a gyakorló iskolába jártam, így egyértelmű volt, hogy ide jövök	☐	☐	☐	☐	☐
az egyik családtagom az egyetemen dolgozik	☐	☐	☐	☐	☐
az egyetemi sportcsapatban szeretnék játszani	☐	☐	☐	☐	☐

25. Honnan tájékozódott a továbbtanulási döntéséhez?

- ☐ Barátoktól
☐ Tanároktól
☐ Szülőktől
☐ A felsőoktatási intézmények honlapjait böngésztem
☐ A FELVI.hu oldalról
☐ Voltam nyílt napokon
☐ Egyetemi tájékoztatáson road-show keretében
☐ Educatio kiállításon tetszett meg
☐ Other:

26. Ismeri az alábbi intézményünkhöz kapcsolódó médiumokat?

	Nem ismerem	Tudom, hogy létezik, de nem használtam még	Használok/olvasom
uni-eszterhazy.hu hírek oldal	☐	☐	☐
Paletta (on-line és nyomtatott)	☐	☐	☐
EKKE facebook oldal	☐	☐	☐
EKKE EHÖK facebook oldal	☐	☐	☐
EKKE Twitter	☐	☐	☐
EKKE Instagram	☐	☐	☐
EKKE Youtube	☐	☐	☐
oktatas.uni- eszterhazy.hu	☐	☐	☐
felvi.uni- eszterhazy.hu	☐	☐	☐
felvettek.uni- eszterhazy.hu	☐	☐	☐
Líceum Tv online portál	☐	☐	☐
Kari, tanszéki honlapok	☐	☐	☐
Szakod facebook csoportjai	☐	☐	☐
Líceum Rádió	☐	☐	☐

27. A digitális oktatáshoz a rendelkezem a feltételekkel (saját eszköz, internet hozzáférés)?

- ☐ Igen, teljes mértékben (megfelelő gépem és internethozzáférésem is van)
☐ Van alkalmas gépem/laptopom, de nincs internet elérésem
☐ Telefonon van internet előfizetéssel
☐ Alkalmas telefonon van, de nincs internet előfizetésem
☐ Alkalmas eszközöm van, de csak korlátozott internet hozzáférésem.
☐ Lassú/elavult eszközöm van, de van internet hozzáférésem.

28. A digitális oktatás szerintem...

- ☐ Sokkal több időt vesz igénybe részemről.
- ☐ Ugyanolyan hatékony, mint a személyes oktatás.
- ☐ Jó lenne, ha velünk is megbeszelnék a tanárok, hogy milyen platformokat használjanak.
- ☐ Remélem, hogy nem lesz rá szükség az egyetemi éveim alatt.
- ☐ Örülök, ha az egyetemi éveim alatt is többet tanulhatnék otthonról, online.
- ☐ Élveztem, hogy magam oszthattam az időmet, nem kellett korán kelni.
- ☐ Élveztem az önállóságot a digitális oktatás során.
- ☐ Érdekesnek találtam a digitális feladatokat/anyagokat, amiket kaptunk.

29. Tervezi-e, hogy a tanulmányai alatt külföldre megy tanulni részdíjban?

- ☐ Igen, biztosan szeretnék
- ☐ Még nem tudom, nem foglalkoztam vele
- ☐ Gondolkodom rajta, de még sok a kérdésem
- ☐ Nem, nincs nyelvtudásom
- ☐ Nem érdekel
- ☐ Nem ismerem a lehetőségeket
- ☐ Érdekel, tervezem, hogy megyek
- ☐ Biztos, hogy nem megyek

30. Ha a jövőjére gondol, mit tart valószínűnek, a következő években hogyan alakul az élete?

- ☐ Javul
- ☐ Nem változik
- ☐ Romlik

31. Mennyire elégedett az életével?

- ☐ Teljesen elégedett vagyok
- ☐ Többnyire elégedettnek érzem magam
- ☐ Nem vagyok túl elégedett az életemmel

32. Hogyan látja magát 5 év múlva?

- ☐ Még mindig tanulok (ugyanazon a képzésen)
- ☐ Újabb képzésbe kezdek más területen
- ☐ Újabb képzésbe kezdek magasabb képzési szinten
- ☐ Dolgozom a szakomnak megfelelően
- ☐ Dolgozom más területen, mint az elvégzett szakom

Submit

Clear form

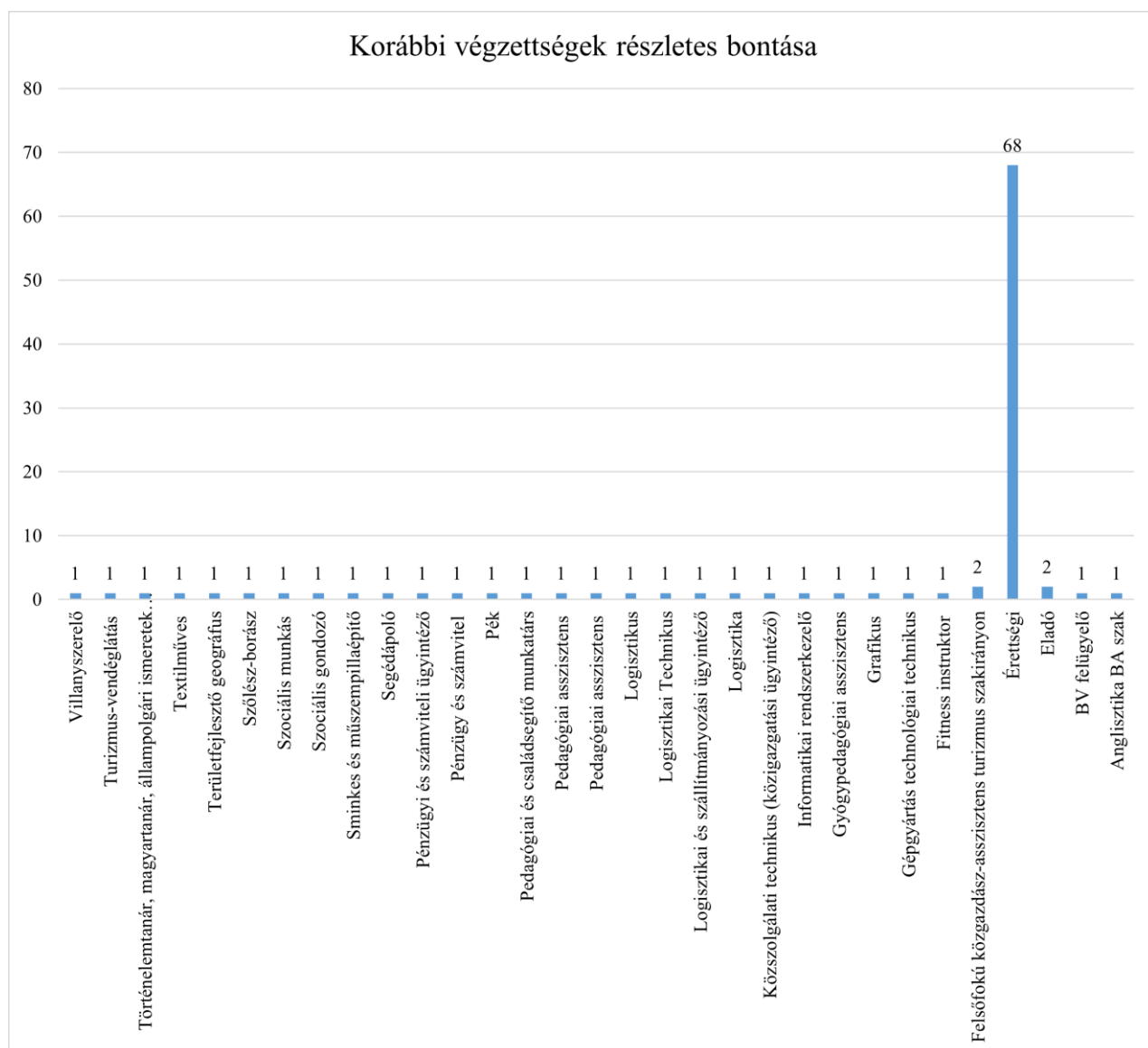
Never submit passwords through Google Forms.

This content is neither created nor endorsed by Google. [Report Abuse](#) - [Terms of Service](#) - [Privacy Policy](#)

Google Forms

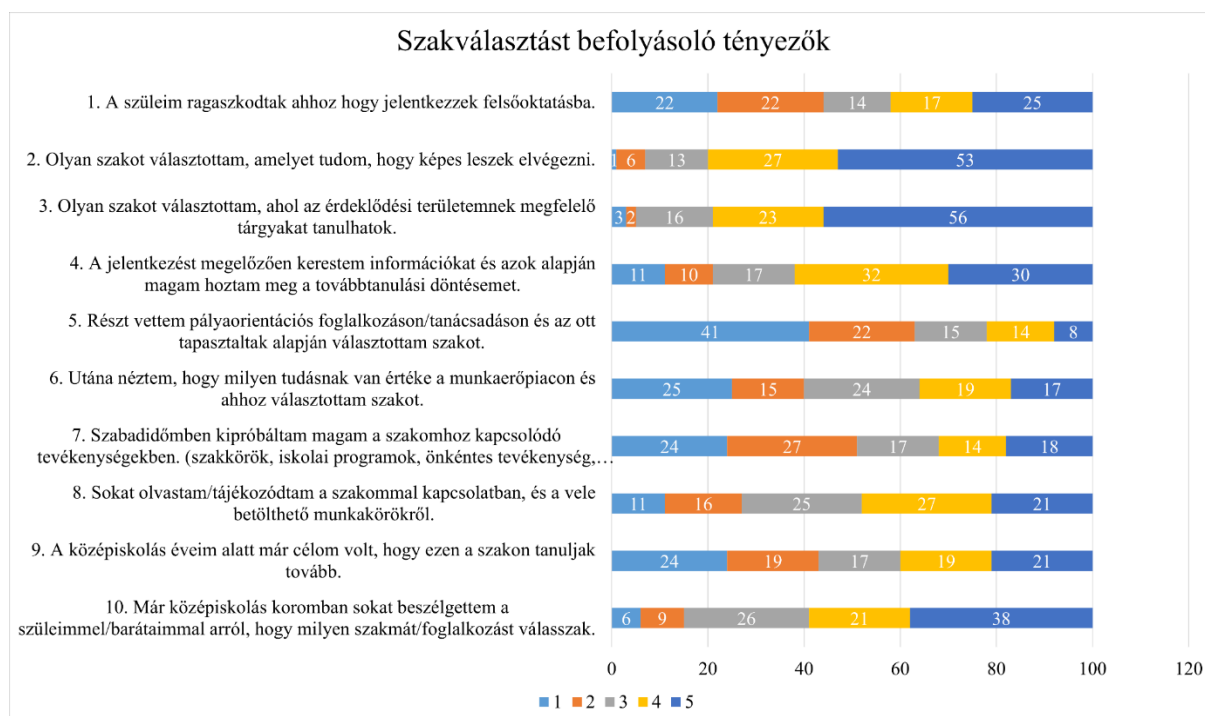
Interjú kérdések

- Hogyan alakult a továbbtanulási célod az évek során?
- A családot és barátok miként befolyásolták a továbbtanulási döntésed?
- Mennyire befolyásolta az érdeklődésed a továbbtanulási döntésed?
- Volt olyan helyzet, amikor a külső elvárások szembekerültek a belső motivációiddal? Ha igen, hogyan kezelted ezt?
- Mi motivált arra, hogy felsőoktatásban folytasd a tanulmányaidat?
- Milyen külső tényezők játszottak szerepet, és azok mennyire befolyásoltak a továbbtanulási döntésedben? (munkaerőpiaci lehetőségek, anyagi támogatás, stb.)
- A jelenlegi szakod kiválasztásában a saját érdeklődésed vagy a karrierlehetőségek domináltak?
- Milyen forrásokat használtál, amikor a továbbtanulási lehetőségekről tájékozódtál?
- Melyik forrás volt számodra hitelesebb: a család és barátok tanácsai, vagy az online információk?
- Hogyan hasonlítottad össze a személyes és az internetes források megbízhatóságát?
- Mennyire fontos a magas fizetésed legyen a leendő munkahelyeden?
- Milyen egyéb tényezőket tartasz fontosnak a fizetésen kívül?
- Ha választanod kellene egy jól fizető, de kevésbé vonzó munka és egy alacsonyabb fizetésű, de érdekesebb munka között, melyiket választanád és miért?

11. sz. ábra Korábbi végzettségek részletes bontása, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

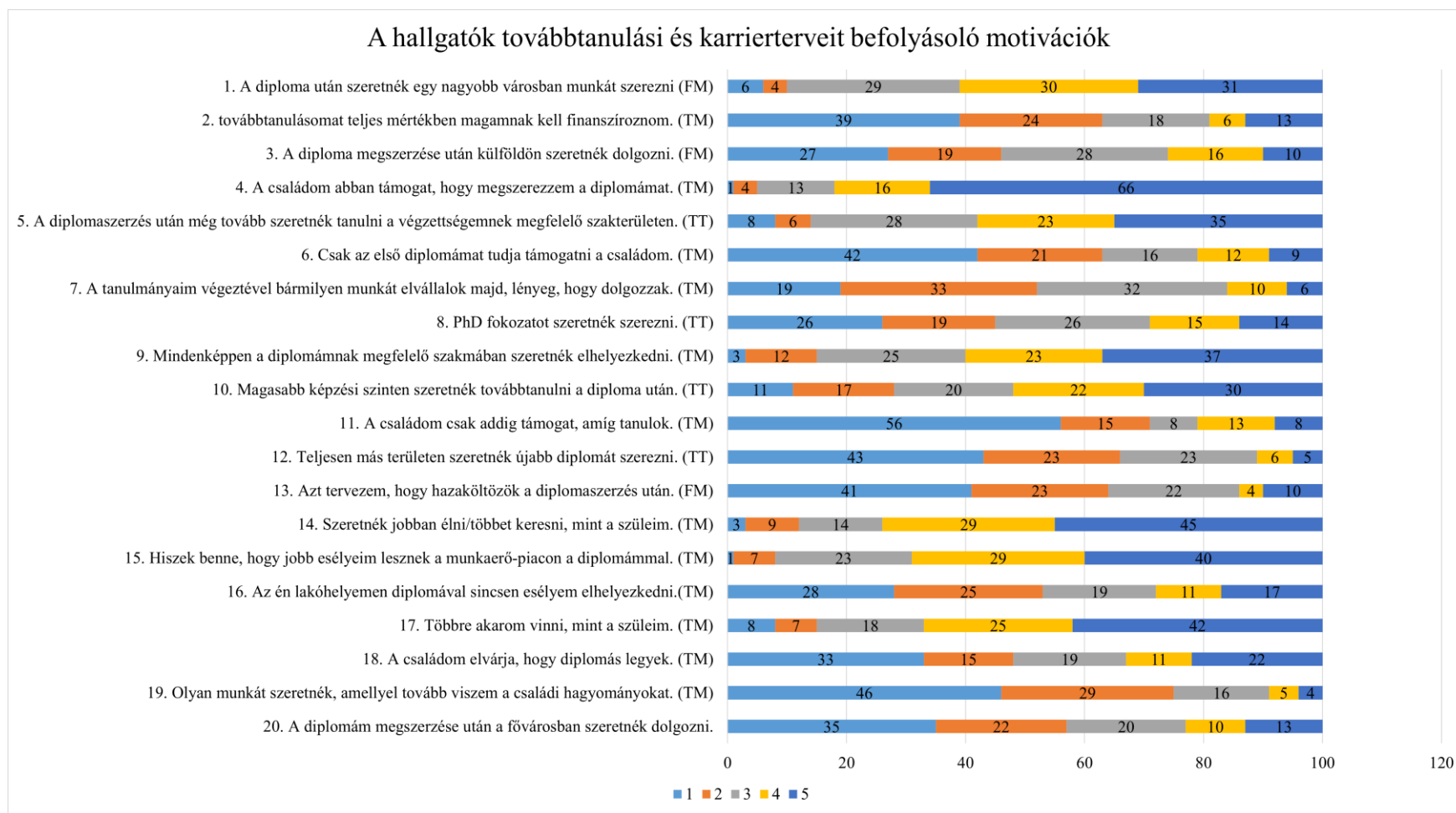

16. sz. ábra Szakválasztást befolyásoló tényezők, (N=100)

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

MELLÉKLETEK

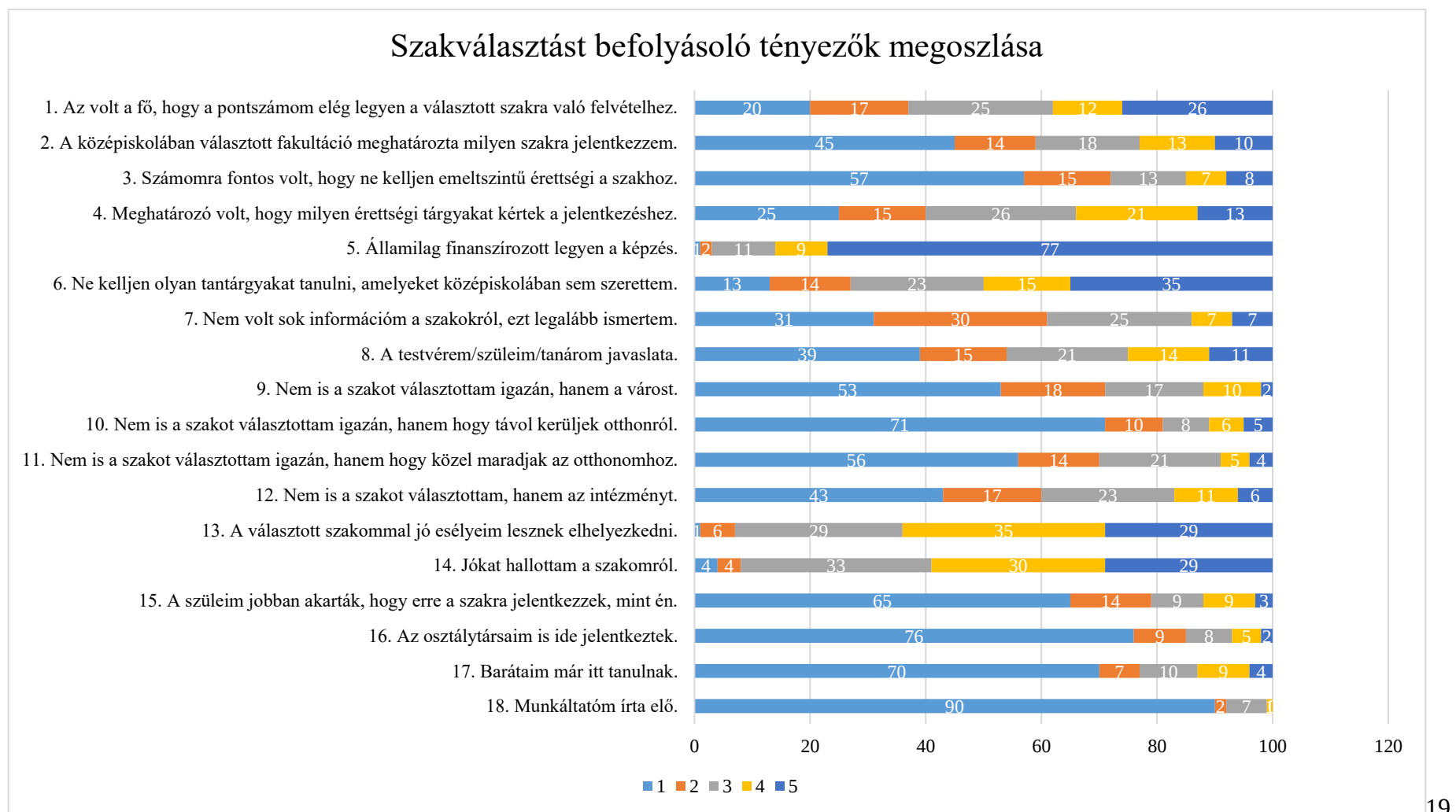
5. sz. melléklet

17. sz.

17. ábra A hallgatók tanulási és karrierterveit befolyásoló tényezők, N=100

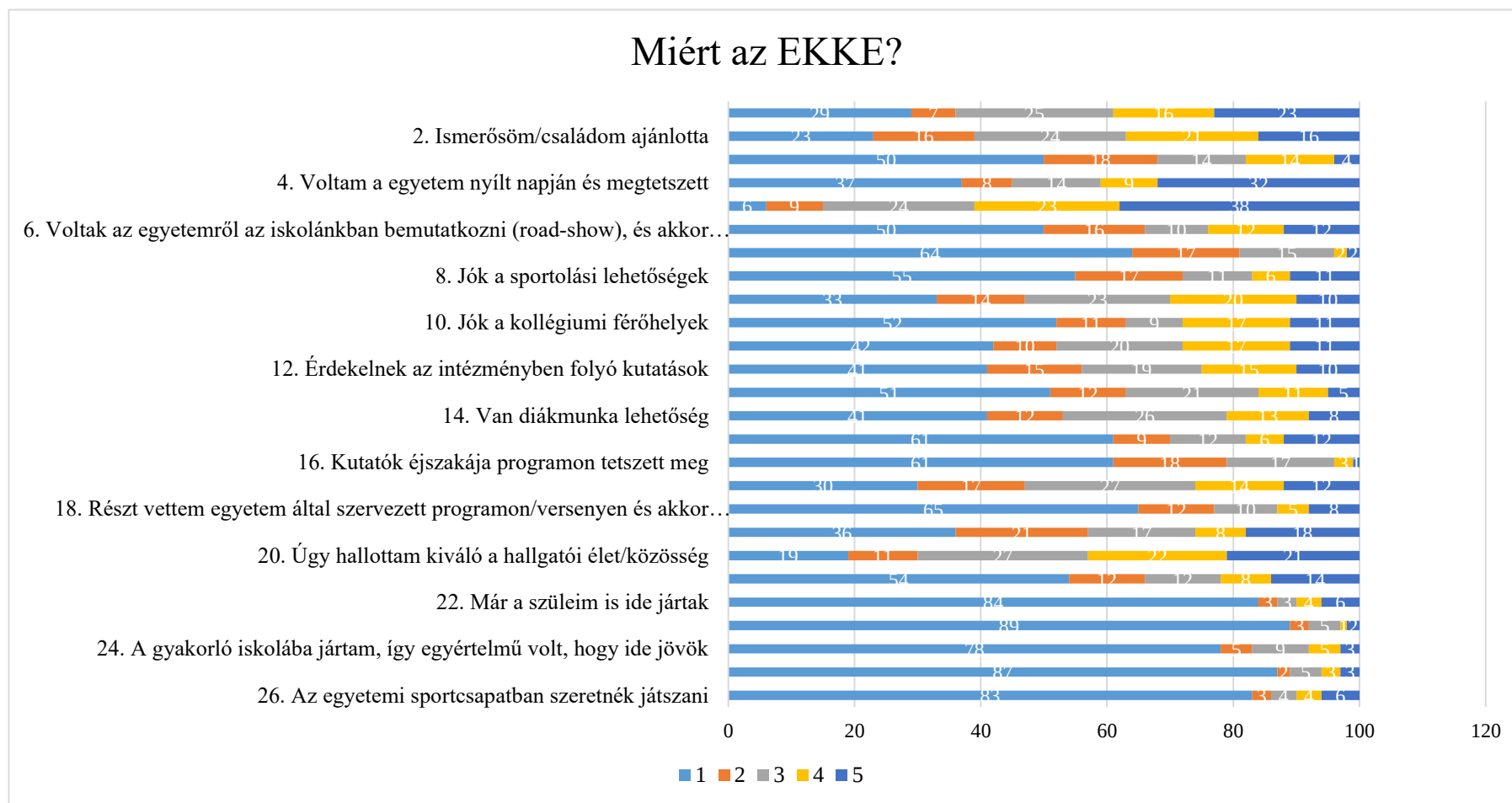
Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

19.

19. sz. ábra Szakválasztást befolyásoló tényezők, N=100

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

20. sz. ábra Miért az EKKE, N=100
Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

		ÉRDEKLŐDÉS					
		1	2	3	4	5	Összesen
FIZETÉS	1	0	0	0	1	2	3
		0	0	0	33,33%	66,67%	100,00%
		0	0	0	4,35%	3,57%	3,00%
		0	0	0	1,00%	2,00%	3,00%
	2	1	2	3	1	2	9
		11,11%	22,22%	33,33%	11,11%	22,22%	100,00%
		33,33%	100,00%	18,75%	4,35%	3,57%	9,00%
		1,00%	2,00%	3,00%	1,00%	2,00%	9,00%
	3	0	0	4	3	7	14
		0	0	28,57%	21,43%	50,00%	100,00%
		0	0	25,00%	13,04%	12,50%	14,00%
		0	0	4,00%	3,00%	7,00%	14,00%
	4	0	0	2	8	19	29
		0	0	6,90%	27,59%	65,52%	100,00%
		0	0	12,50%	34,78%	33,93%	29,00%
		0	0	2,00%	8,00%	19,00%	29,00%
	5	2	0	7	10	26	45
		4,44%	0	15,56%	22,22%	57,78%	100,00%
		66,67%	0	43,75%	43,48%	46,43%	45,00%
		2,00%	0	7,00%	10,00%	26,00%	45,00%
	Összesen	3	2	16	23	56	100
		3,00%	2,00%	16,00%	23,00%	56,00%	100,00%
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
		3,00%	2,00%	16,00%	23,00%	56,00%	100,00%
Statisztika		Érték	df	Aszimp. szig. (2-farkú)			
Pearson-féle Khí-négyzet		32,41	16	,009			
Likelihood arány		23,19	16	,109			
Lineáris – Lineáris		2,92	1	,088			
N / érvényes esetek		100					

1. sz. tábla A szakválasztási érdeklődés és a jövőbeli kereseti kilátások összefüggései

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

9. sz. melléklet

	Többre akarom vinni, mint a szüleim.					
	1	2	3	4	5	Összesen
általános iskola	1	0	2	4	7	14
	7,14%	0	14,29%	28,57%	50,00%	100,00%
	12,50%	0	11,11%	16,00%	16,67%	14,00%
	1,00%	0	2,00%	4,00%	7,00%	14,00%
szakiskola	1	3	1	10	11	26
	3,85%	11,54%	3,85%	38,46%	42,31%	100,00%
	12,50%	42,86%	5,56%	40,00%	26,19%	26,00%
	1,00%	3,00%	1,00%	10,00%	11,00%	26,00%
érettségi	0	0	1	4	8	13
	0	0	7,69%	30,77%	61,54%	100,00%
	0	0	5,56%	16,00%	19,05%	13,00%
	0	0	1,00%	4,00%	8,00%	13,00%
érettségi + szakma	1	1	9	5	8	24
	4,17%	4,17%	37,50%	20,83%	34,78%	100,00%
	12,50%	14,29%	50,00%	20,00%	19,05%	24,00%
	1,00%	1,00%	9,00%	5,00%	8,00%	24,00%
főiskola/ egyetem	5	3	5	2	8	23
	21,74%	13,04%	21,74%	8,70%	34,78%	100,00%
	62,50%	42,86%	27,78%	8,00%	19,05%	23,00%
	5,00%	3,00%	5,00%	2,00%	8,00%	23,00%
Összesen	8	7	18	25	42	100
	8,00%	7,00%	18,00%	25,00%	42,00%	100,00%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	8,00%	7,00%	18,00%	25,00%	42,00%	100,00%

Statisztika	Érték	df	Aszimp. szig. (2-farkú)
Pearson-féle Kí-négyzet	27,48	16	,036
Likelihood arány	29,38	16	,021
Lineáris – Lineáris	6,42	1	,011
N / érvényes esetek	100		

2. sz. tábla Az édesanya iskolai végzettsége és a magasabb célok elérésére irányuló motiváció kapcsolata

Forrás: saját szerkesztés, saját kutatás alapján

NYILATKOZAT

NYILATKOZAT

a diplomadolgozatnyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Monoki-Simon Leticia
A Hallgató Neptun kódja: US9701
A dolgozat címe: Továbbtanulási motivációk és szakválasztási döntések az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem hallgatói körében
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak veszem, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

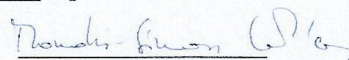
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024 év november hó 5 nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Monoki-Simon Leticia (US9701) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre **javaslom / nem javaslom²**.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024. év 10. hó 31. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.